

SİVAS-YILDIZELİ KAYNAKLI BİR ALEVİ-BEKTAŞİ ŞİİR MECMUASI ÜZERİNE İNCELEME*

A RESEARCH ON AN ALEVI-BEKTASHI POETRY JOURNAL ORIGINATING FROM
SİVAS-YILDIZELİ

SERHAT SABRİ YILMAZ**
MUSTAFA HAN***

Öz

Cönkler ve mecmualar, Türk edebiyat tarihinin değerlendirilmesinde ve bu bağlamda literatür oluşturulmasında başvurulan değerli yazmalardır. Daha önce yapılan cönk ve mecmua çalışmalarıyla ciddi bir literatür teşekkül etmiş, bilhassa şairlerin biyografileri ve şiirleriyle ilgili epey malzeme birikmiştir. Her ne kadar bahsi geçen yazmalarla ilgili ciddi sayıda çalışma yapılmış olsa da gün yüzüne çıkarılmayı bekleyen yazmaların çokluğu düşünüldüğünde bu çalışmaların hâlâ yeterli olmadığı söylenebilir. Kütüphanelerin dijital arşivleri ve şahısların yazma koleksiyonlarıyla birlikte saha araştırmalarında ele geçirilen cönkler ve mecmualar, aşık tarzı ve klasik şiir geleneklerine katkı sağlayan yazılı kaynaklar konumundadır. Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı İslim köyünde tarafımızca tespit edilen bir Alevi-Bektaşî şiir mecmuası da bunlardan biridir. 2017 yılında yapılan derleme çalışmasında, köyün Alevi dedesi ve aynı zamanda ozan olan Veli Şahin, içinde Alevi-Bektaşî ozanlara ait şiirlerin bulunduğu bir mecmuayı vererek literatüre kazandırılmasını sağlamıştır. Veli Şahin Mecmuası adını verdiğimiz şiir mecmuasında başta Abdal Mûsâ, Virânî, Nesimî, Şah Hatâyî, Yeminî ve Kul Himmet olmak üzere geleneğin temsilcisi 37 ozana ait 105 şiir bulunmaktadır. Veli Şahin'in de literatüre girmemiş bir ozan olmasından dolayı hakkında bilgi ve bir şiiri örnek olarak verilmiştir. Mecmuada yer alan şiirler, tertip şekline bağlı kalınarak şekil ve muhteva açısından değerlendirilmiş, ekler bölümünde mahlas dizeleri dizini, şiir örnekleri ve mecmuadan görseller verilmiştir. Mahlas dizeleri dizininde, mecmuada yer alan şiirlerin daha önceki divan, cönk, mecmua ve antoloji çalışmalarındaki benzer metinleri tespit edilmeye çalışılmış, bundan sonra yapılabilecek benzer metin çalışmaları için çeşitli veriler sunulmuştur. Bu çalışmada, Alevi-Bektaşî geleneğine ait Veli Şahin Mecmuası'nın şekil ve muhteva özellikleri ve şiirlerin benzer metinleri araştırılarak gelenek bağlamında yapılacak yeni değerlendirmelere katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alevilik-Bektaşîlik, Mecmua, Şiir Mecmuası, Benzer Metin, Veli Şahin.

Abstract

Junks and journals are valuable writings; in this case they are used in evaluation and in formation of the Turkish literature. In earlier junk and journal studies, a serious work of literature has been formed and a lot of materials, especially biographies and poems of poets have been collected. Even though the fact that a significant number of studies have been done, these studies are insufficient, considering the large number of manuscripts waiting to be brought out. Together with the digital archives of libraries and the manuscript collections of individuals, the junks and journals found in research are written sources that contribute to the traditions of minstrel literature and classical poetry. An Alevi-Bektashi journal of poetry, which was discovered by us in the İslim village of Yıldızeli district of Sivas, is one of them. The review study carried out in 2017, Veli Şahin, who is the village's Alevi leadership and a poet, provided a magazine containing poems belonging to Alevi-Bektashi poets and contributed to the literature. In the poetry journal named Veli Şahin Journal, there are 150 poems belonging to 37 poets that are representing the tradition of Abdal Musa, Virânî, Nesimî, Shâh Khaṭā'î, Yeminî and Kul Himmet. Information about Veli Şahin, who is not a poet in literature, and one of his poems are given as an example. The poems in the journal were evaluated in terms of form and content by respecting its original order, and in appendix "the index of pseudonym lines", poetry samples and visuals from the journal were given. This index of pseudonym lines includes similar texts of poems in the journal from previous dīvân, junk, magazine and anthology studies that were tried to be determined. Several data were presented for "similar text" studies that could be done in the future. In this study, the aim is to contribute new evaluations made in this sense through searching Veli Şahin's Journal about its form and content features belonging to the Alevi-Bektashi tradition and to the similar texts of poems.

Keywords: Alevism-Bektashism, Journal, Poem Journal, Similar Text, Veli Şahin.

* Geliş Tarihi/Received: 02.03.2022, Kabul Tarihi/Accepted: 11.04.2022, DOI: <https://doi.org/10.34189/hbv.103.016>.

** Dr., Halkbilimci, Millî Eğitim Bakanlığı, Sivas Öğunlaşma Enstitüsü, Sivas, Türkiye. serhatsabriyilmaz@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1516-369X>.

*** Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Nevşehir, Türkiye. mmustafahann@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6187-8413>.

Giriş

Mecmualar, cönklerle birlikte Türk edebiyatı tarihinin inşası için mühim yazma eserlerdir. Bundan dolayı, Türk kültür dairesi içerisinde yer alan cönk ve mecmua kaynaklarının taranması, günümüz harflerine aktarılarak tanıtılması tercihten öte bir zorunluluktur. Günümüz araştırmacıları, bu konuya sık sık vurgu yaparak cönk ve mecmua çalışmalarının hızlanmasına katkı sağlamışlar, kavramsal çerçeveyi oturttukları bahsi geçen yazmaların nitelikleri hakkında malumat vermişlerdir. Bilhassa mecmualarla ilgili çalışmalar incelendiğinde tanım, nitelik ve sınıflandırma gibi başlıklarda genel bir kabule varıldığı görülmektedir. Bu çalışmada da genel kabul sınırları aşılmadan, incelenen Sivas kaynaklı mecmua hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

En yalın şekliyle; “*toplanıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitap*” (Kut, 1986, 6/170) olarak tanımlanan mecmua, mürettibin dünya görüşüne göre şekillenen bir yazma türüdür. Kurtoğlu'nun da vurguladığı üzere mecmualar, tertip edildiği devrin edebî zevki, şairlerin popülerlik düzeyi, Türk edebiyatındaki konumları ve mensup oldukları zümreler hakkında fikir yürütülmesine katkı sağlamaktadır (2008, 26). Cönkler ve mecmualar; halk kültürü-klasik kültür, açılış ve düzenleniş şekli gibi şekil özellikleri (Elçin, 1988, 11) açısından farklılık arz etse de işlevleri yönünden benzerdir. Kimi durumlarda aradaki kültür farkı kaybolarak iç içe geçmektedir. Öyle ki klasik kültür mahsulü denilen mecmuaların, müretteplerinin yaşadıkları çevre sebebiyle cönklerle yaklaştıklarını ifade edebiliriz. Bu çalışmada ele aldığımız Alevi-Bektaşî mecmuası da böyle bir ayrımın kaybolduğu bir kültür ortamının ürünüdür. Bununla birlikte cönkler, kendine has özellikler de gösteren şiir mecmualarıdır. İçinde çeşitli halk edebiyatı mahsullerini barındıran bu yazmalar, birtakım nitelikleri yönünden özel mecmualardır denilebilir. Aydın kesim de, halk da içinde çeşit çeşit kültür numuneleri olan bu türden yazmalara, birçok farklı şeyi bir arada taşıyan gemilere benzeterek gemi benzeri isimler de vermişlerdir (Koz, 1977, 83; Uraz, 1977, 8057; Ülkütaşır, 1967, 905).

Klasik Türk edebiyatında kabul görmüş tasnife göre mecmualar; 1) nazire mecmuaları 2) antoloji özelliği gösteren şiir mecmuaları 3) muhtelif konulardan oluşan risalelerin birlikte yer aldığı mecmualar 4) aynı konuda yazılmış eserlerin yer aldığı mecmualar 5) tanınmış simalar tarafından hazırlanmış, içinde faydalı bilgiler, fıkralar ve özel mektupların olduğu mecmualar (Aydemir, 2001, 148; Kut, 1986, 6/170) olmak üzere beşli bir şekilde sınıflandırılmaktadır. Bu tasnife göre inceleyeceğimiz mecmuayı antoloji özelliği gösteren şiir mecmuaları sınıfına dâhil edebiliriz.

Mecmua-i Eş'ar da denilen şiir mecmuaları, adı bilinen fakat kayıp olan eserlere ulaşılması, şairlerin türlü nedenlerle divanlarına almadıkları şiirlerin bulunması, divan oluşturmamış veya divanı kaybolmuş şairlerin şiirlerine dağıntık da olsa rastlanabilmesi, adlarına kaynaklarda rastlanmayan yeni isimlere yer vermesi, şiirlerin yanı sıra önemli tarihlerin kaydı veya hastalık reçeteleri, yıldız ilmi, fal, rüya tabiri vb. bilgilerin yer alması (Aydemir, 2007; Kurtoğlu, 2008; Yılmaz, 2008) yönlerinden mühim başvuru kaynaklarıdır. Mecmuaların en mühim özelliği ise şüphesiz eksiksiz bir Türk edebiyatı tarihinin yazılmasına kapı aralayacak olması, bu bağlamda şair biyografilerinin sağlıklı tespiti, eksik kalan veya söylenmemiş sözlerin ifadesine kolaylık sağlamasıdır. Mecmuaların tam anlamıyla bir dökümü çıkarılmadan edebiyat tarihimiz hakkında söylenecek sözler yetersiz, elde edilecek sonuçlar ise ya eksik ya da yanlış olacaktır (Köksal, 2016, 169).

Şiir mecmualarının önemi elbette bunlarla sınırlı değildir. A. Nihat Tarlan'ın ifadesiyle bir mecmuanın tertip edildiği devrin edebî zevkine ulaşmak, sanat gücü hakkında çıkarımlarda bulunmak da mümkündür (1946, 122). Bir mürettibin edebî zevki, ruhsal yönünü tayin etmede bir araç olabilmektedir. Ruhsal yönün tayini de aslında mürettibin yaşadığı toplumun aynası olması hasebiyle lazımdır. İncelenen mecmuada yer alan şair ve şiirlerin niteliği, mecmuanın tutulduğu çevre hakkında birçok bilgi vermektedir. Kimi zaman mürettip hakkında en ufak bilgi kısıntısı olmasa dahi hangi çevreye mensup olduğu, hangi zümreyi temsil ettiği, temsil ettiği zümrenin edebî anlayışı yorumlanabilir. Çalışmamızda ele aldığımız mecmua da hakkında yorum yapılabilecek bir zümreye aittir.

Alevi-Bektaşî zümresine ait bir mecmua olan ve temin ettiğimiz şahıstan dolayı *Veli Şahin Mecmuası (VŞM)* adıyla zikredeceğimiz mecmua hakkında bilgi vermeden önce şunu da söylemekte fayda vardır. 2017 yılında Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı İslim köyünde tarafımızca yürütülen bir saha araştırmasında tesadüfen bu mecmuaya rastlanmıştır. Bir Alevi köyü olan İslim'de çok sayıda cönk ve mecmua olduğunu, fakat bunların temini konusunda birtakım sıkıntılar yaşandığını söylemek gerekmektedir. Orhan Şaik Gökyay'ın cönkler üzerine yazdığı kapsamlı yazısında verdiği bir bilgiyi ise alan araştırmamız sırasında teyit etmiş olduk. Gökyay, yazısında İbrahim Aslanoğlu'ndan edindiği bir bilgiye yer vermektedir. Buna göre Sivas'ta ikamet eden Aleviler arasında cönk kavramının kullanılmadığı, cönklerle de mecmua dendiği söylenmektedir (2019, 78). Alan araştırmamız sırasında Alevilerin, sandıklarında bulunan cönkleri de mecmua olarak zikrettiklerine, herhangi bir ayrıma gitmediklerine şahit olduk. Ayrıca ellerindeki cönk ve mecmuaların şekil olarak tek farkı birinin aşağıdan yukarıya, birinin de sağdan sola veya soldan sağa açılıyor olmasıdır. Mecmuaların da tıpkı cönkler gibi dağıntı tertip edildiğini, herhangi bir kaideye bağlı kalınmadığını söyleyebiliriz. Mecmualar hakkında kısaca bilgi verdikten sonra Sivas-Yıldızeli kaynaklı Alevi-Bektaşî şiir mecmuasının sahibi Ozan Veli Şahin'i tanıtarak *VŞM*'nin şekil ve muhteva özelliklerinden bahsedeceğiz.

1. Mecmua Sahibi Ozan Veli Şahin Hakkında Bazı Bilgiler

Mecmuayı tanıtmaya geçmeden önce hayatı ve şiirleri literatüre girmemiş olan mecmua sahibi Ozan Veli Şahin'i tanıtmakta fayda görüyoruz. 30 Temmuz 2017 tarihinde hocamız Doğan Kaya ve Derviş Erdal ile birlikte gerçekleştirdiğimiz Yıldızeli-İslim köyü araştırma ziyaretinde ozanın kendisiyle önceden planlanmamış bir görüşme yapılmıştır. 2018 yılında tarafımızca yayımlanan Süleyman Efendi Cöngü çalışması (bk. Erdal - Yılmaz, 2018) için yapılan görüşmelerden sonra Veli Şahin evinde ziyaret edilmiştir. Böylelikle hem bu yazıda tanıtılan mecmuaya ulaşma hem de ozanlık yönü olan Veli Şahin'i tanıma imkânı doğmuştur. Veli Şahin, Alevi-Bektaşî geleneğini ömrünün son demlerine kadar yaşatmaya çalışan biriydi. Evindeki sandıkta Hz. Ali cenkenmeleri, *Faziletname* gibi bilinen yazmaların yanı sıra cönkler ve mecmualar da bulunmaktaydı. Israrla rica edilmesine rağmen elindeki yazmaların çoğunu göstermemesi, bu türden yazmalara sahip kırsal kesim insanların olağan tepkilerindedir. Nihayetinde ozan, yalnızca bir mecmuayı iade etmemiz koşuluyla teslim etti ve birkaç gün içinde fotoğrafları çekilen mecmua kendisine teslim edildi.

Ozanlık yönü Sivas'taki pek çok ozana göre kuvvetli sayılamayacak olan Veli Şahin, bireysel ve toplumsal sıkıntılarını ifade etme yöntemi olarak 50'li yaşlarından sonra şiir yazmaya başlamıştır. 1926 yılında İslim'de doğmuş, ömrü boyunca köyünden dışarı çıkmamış, 2021'de 95 yaşında vefat etmiştir. Baba adı Bektaş, anne adı Zehra olan Veli Şahin, hayatını hayvancılık ve çiftçilikle geçirmiş, 6 sene kadar da köy muhtarlığı yapmıştır. Şahin, herhangi bir okul okumamış olsa da köy köy gezen öğretmenlerden Arap harfli Osmanlı Türkçesini, daha sonra da Latin harfli Türkçeyi öğrenmiştir. Ne var ki daha sonra her ikisini de okuyup yazmayı unuttuğunu belirtmiştir. Saz çalmayı bilmeyen ozan, badeli âşık grubuna da girmemektedir. Veli Şahin, mevcut tanımlar (âşık, ozan, halk şairi, kalem şairi vd.) içinde "halk şairi" olarak nitelendirilebilir. Hayatının ilk yarım asırlık döneminde Alevi-Bektaşî kültür çevresinde yetişmesinden dolayı yedi ulu ozan olmak üzere pek çok Alevi-Bektaşî ozanının deyişlerini bildiğini, ezberlediğini ifade etmiştir. Şiir sanatıyla olan bu yakın bağı, ikinci yarım asırda kendisinin de üretim tarafına geçmesine neden olmuştur ki 45 sene boyunca 60'dan fazla şiir yazmıştır. Ozan, şiir yazmaya başlamasının nedenini kimseye derdini anlatamaması olarak açıklamıştır. Normal yollarla söylediklerinin sürekli tenkit edilmesinin üzerine kendini şiirle ifade etmeye karar vermiş, pek çok şiir yazarak kitapçık olarak bastırması ve köy halkına dağıtmıştır. Şahin, Alevi geleneği çizgisinden çıktığını düşündüğü köy halkını bu şekilde eğitmeyi amaçlamıştır. Ayrıca ozanın ailesinde şiirle ilgilenen başka kimse yoktur.

Görüştüğümüz dönemde 91 yaşında olan Veli Şahin'in hafızasının zayıfladığını gözlemlese de ilgi çekici şekilde yedi ulu ozana ait deyişleri eksiksiz söyleyebilmiştir. Hece ve uyak gibi teknik hususlar üzerine sorular sorduğumuzda ise bilgisi olmadığını, ilhamla yazdığını belirtmiştir. Nitekim ozanın şiirleri incelendiğinde teknik hususlarda aksaklıklar olduğu görülmektedir. Buna rağmen, Alevi-Bektaşî şiir geleneğinin en önemli kaynakları olan cönklerle ve mecmualara önem vermesi, geleneğin hafızası konumunda olması ve icracı tarafında bulunması yönlerinden bizce Ozan Veli mühim bir şahsiyettir. Ozan Veli, genellikle dertlenme/şikâyetlenme, taşlama ve öğütlenme türlerinde şiirler yazmış, nazım şekli olarak koşmayı, nazım birimi olarak da dörtlüğü kullanmıştır. Şiirlerini yazdığı temalardan bazıları 17 Ağustos depremi, öğretmenlere saygı, politikacılara taşlama, Alevilik inanç sistemi ve bilhassa ehlibeyt sevgisi, Atatürk sevgisi ve çevresindeki insanları geleneğe yönlendirmedir. Ozan Veli hakkında daha fazla teferruatı girmeden yazdığı bir şiiri aktararak mecmua hakkında malumat vereceğiz.

*Allah'tan sonrası Muhammed Ali
Hasan'la Hüseyin demişim beli
Bunları sevmeyen şeytanın kulu
Alevilik böyle olmaz be gardaş*

*Dört kapıdan birisinde elin yok
Söylemeye el içinde dilin yok
Has bahçe içinde gonca gülün yok
Alevilik böyle olmaz be gardaş*

*Cem evine tarikata gitmezsin
Muharremde orucunu tutmazsın*

*Hayır kuruluşa katkı katmazsın
Alevilik böyle olmaz be gardaş*

*Elinle tutacak dal bulamazsın
Yüreğin yanınca kar bulamazsın
Yaptığın işlerden kâr bulamazsın
Alevilik böyle olmaz be gardaş*

*VELİ'nin sözünü anlayan bilir
Anlamaz kişiye elden ne gelir
Bu dünya fanidir kimlere kalır
Alevilik böyle olmaz be gardaş*

2. Veli Şahin Mecmuasının Şekil ve Muhteva Özellikleri

13x17 cm ebatlarında, sağdan sola açılan küçük bir defter şeklindeki mecmua, tamamı saman rengi kâğıt kullanılarak tutulmuştur. Mecmuanın tamamında muhtelif nazım şekil ve türlerinden oluşan Alevi-Bektaşî şiirleri bulunmaktadır. Mecmuadaki tüm şiirler siyah mürekkeple yazılmış, bazı yerlerde zamana bağlı olarak silinme, aşınma ve yırtılmalar olmuştur. Kopuk sayfaların mecmua sahiplerince rastgele biçimde aralara yerleştirdiği okumalar sırasında fark edilmiştir. Mecmuanın ilk iki varağının bulunmaması ve sondaki varakların da eksik olmasından ötürü önceden ciltli olup olmadığı hakkında da fikir sahibi değiliz. Mecmuanın imla özellikleri ve yazı stili incelendiğinde tamamının tek elden çıktığı, başkası tarafından ekleme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

İlk iki varağı olmayan mecmuanın elimizde 82 varaklık kısmı bulunmaktadır. Her sayfanın üst köşesine sayfa numarası verilmesinden dolayı çalışmada da varak numarası sistemi değil, mecmuadaki sayfa numarası sistemi takip edilmiştir. Buna göre 164 sayfalık kısmı bulunan mecmuanın sonraki sayfalarının eksik olduğunu da 168'deki şiirin yarım kalmasından ve 133. sayfanın yerinde 173. sayfa bulunmasından anlamaktayız. Bu da elimizde 168 sayfası bulunan mecmuanın sondaki pek çok sayfasının kayıp olduğu ihtimalini düşündürmektedir. Mürettip hakkında ise mecmuanın herhangi bir kısmında en ufak bilgi yoktur. Mecmuada şiir ve sayfa numaraları hariç bilgi edinebileceğimiz hiçbir malumata rastlanmamaktadır. Mürettip, yalnızca sayfa numarası vermekle kalmamış, her şiirin yanına da bir şiir numarası düşmüştür. Her sayfanın sonuna da bir sonraki sayfanın ilk sözcüğünü yazarak sayfalar arası karışıklıkların önüne geçmek istemiştir.

VŞM'nin dikkat çekici yönlerinden biri, şiir mecmuası olmasına rağmen hiçbir şiire başlık konulmamış olmasıdır. Düzgün ve okunaklı bir yazıyla yazılan mecmuanın sayfalarının çoğunda şiirler tek sütunda yazılıyken bilhassa 8 heceli kısa şiirler çift sütunda yazılmıştır. Ayrıca küçük bir şiir defteri olarak nitelendirebileceğimiz mecmuanın boş sayfası bulunmamaktadır. Kaç el değiştirdiği hakkında da bilgimizin olmadığı yazma, Veli Şahin'e babasından miras kalmıştır. O da sandığında iyi bir şekilde muhafaza ettiğini, ara sıra açıp şiir bilgisini tazelediğini söylemiştir. Veli Şahin'in babasına ne şekilde ulaştığı hakkında bilgi elde edemediğimiz mecmuanın en fazla iki defa el değiştirdiğini tertip edildiği yüzyıldan yola çıkarak tahmin etmekteyiz. Yazmada şiirleri bulunan bazı ozanların 19. yüzyılda yaşadığı düşünülürse tertip edilme zamanına da 19. yüzyılın sonları demek mümkündür.

Tipik bir Alevi-Bektaşî şiiir mecmuası olan *VŞM*'de şiiirleri yer alan şiiirlerin tamamı bu zümreye mensuptur. Bu bağlamda, şiiirlerin tamamı da Alevi-Bektaşî geleneğini yansıtmakta, özellikle ehlibeyt sevgisine yer vermektedir. Bunların yanı sıra başta Virânî şiiirleri olmak üzere Hurufilik özelliği gösteren şiiirler de çoğunluktadır. Mecmuada 37 şiiirin toplam 105 şiiiri bulunmaktadır. En çok şiiir, 30 adetle Virânî'ye aittir. Virânî'den sonra en çok şiiiri bulunan şiiir ise Nesimî'dir. Mürettip, başta yedi ulu ozandan bazıları olmak üzere çok sayıda Alevi-Bektaşî şiiirine mecmuasında yer vermiştir. Genellikle aruzlu şiiirlerin yer aldığı mecmuada en çok gazel nazım şekliyle yazılmış şiiir yer almaktadır. Alevi-Bektaşî şiiir geleneğinin bir özelliği olarak nefeslerin sayısı da gazellerle birlikte mecmuadaki şiiirlerin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Kısacası incelenen mecmua, Sivas kırsalında mukim Alevilerin edebî zevkini bire bir yansıtmaktadır.

Mecmuada bulunan şiiirler ve şiiir sayılarının tablo gösterimi şu şekildedir:

Tablo 1: Veli Şahin Mecmuası'nda Yer Alan Şiiirler ve Şiiir Sayıları

	Adı	Şiiir Sayısı		Adı	Şiiir Sayısı		Adı	Şiiir Sayısı
1	Abdal Mûsâ	1	14	Kâzım	1	27	Sefilî Ali	3
2	Ali	4	15	Kul Himmet	6	28	Selâmî	1
3	Âşık Ahmed	1	16	Kul Mustafa	1	29	Seyyid	
4	Âşıkî ¹	6	17	Kusûrî	1	30	(Seyfi) Sulfan	3
5	Budâla	1	18	Molla Mustafa	3	31	Muhammed	2
6	Dertli	1	19	Muhammed	1	32	Şah Hatâyî	1
7	Ednâ	1	20	Naksî	1	33	Şahî	1
8	Eksikli	1	21	Nazmî	1	34	Şemî	1
9	Gedâyî	1	22	Nesimî	8	35	Türabî	1
10	Hayâlî	1	23	Nevruz	3	36	Virânî	30
11	Hüseyn	2	24	Nihânî	1	37	Yeminî	1
12	İbrahim	1	25	Erzurumlu	2		Zekât	1
13	Kalender	1	26	Noksânî			TOPLAM	105
				Sâdik Baba ²	6			

Mecmuada bulunan şiiirlerin şekil ve tür özellikleri sayfa sırasına göre aşağıda verilmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere şiiirlerin varak numarası esasına göre verilmemesinin nedeni mürettibin her sayfayı ayrı ayrı numaralandırmasıdır. Biz de mürettibin sayfa numaralarını takip ederek şiiirler hakkında malumat vereceğiz.

1-4: Mecmuanın ilk iki varağı eksiktir.

5-6: Mecmua sahibi, her şiiirin başına şiiir numarası vermiştir. Bu sayfadaki şiiir, 3 numaralı olarak kaydedilmiştir. Eksik olan sayfalarda iki şiiirin daha bulunduğu

¹ Cönk ve mecmua kaynaklı çalışmalarda en büyük problemlerin başında aynı mahlaslı âşıkların şiiirlerinin karışması gelmektedir. *VŞM*'de yer alan Âşıkî şiiirlerinde de benzer durum görülmektedir. Öyle ki 18. yüzyılın sonlarında doğup 1850'lerde vefat ettiği tahmin edilen, Filibe'den Hekimhan'a askerlik için gelen ve dönümpip yörede yaşayan Filibeli Âşıkî'yle (bk. Durna, 2019) başta Arguvanlı Âşıkî (1760-1824) olmak üzere 19. yüzyılda yaşamış Mecitözülü Âşıkî, Karaözülü Âşıkî gibi ozanların şiiirleri birbirine karışarak içinden çıkılamayacak bir hâl almıştır. Mezkûr ozanların yanı sıra 19. yüzyılda yaşamış Yıldızlı Âşıkî ve Şarkışlalı Âşıkî (1931-1998) gibi isimlerin de varlığı, "Âşıkî" mahlaslı ozanlarla ilgili ciddi bir dil çalışması yapılmasının zaruri olduğunu göstermektedir. Biz de bu çalışmada Âşıkî'leri ayırmadan tek isim şeklinde vermeyi uygun bulduk. Ekler kısmında yer alan Mahlas Dizeleri Dizini'nde *VŞM*'de bulunan Âşıkî mahlaslı şiiirlerin hangi kaynaktan hangi Âşıkî'ye mâl edildiğini dipnotlar hâlinde göstermeyi tercih ettik.

² Dimetokali Sâdik Abdal, Hekimhanlı Sâdik Baba, İstanbullu Sâdik Baba ve Çankırılı Sefilî Sâdik gibi "Sâdik" mahlasıyla şiiirler yazmış birçok ozan vardır. *VŞM*'de yer alan şiiirler de isimleri zikredilen bazı ozanlara aittir. Âşıkî'de olduğu gibi farklı "Sâdik"ların şiiirleri bir arada verilmiştir. Ozanlarla ilgili diğer müstakil çalışmalarda da şiiirlerin karıştığı görülmektedir. Biz de *VŞM*'de yer alan "Sâdik" mahlaslı şiiirlerin benzer metinlerinin hangi kaynaklarda geçtiğini Ekler kısmında yer alan "Mahlas Dizeleri Dizini"nde dipnotlar hâlinde gösterdik.

anlaşılmaktadır. Bundan dolayı bu şiirin ilk dörtlükleri bulunmamakta, son dört dörtlüğü yer almaktadır. “*Var sen de cebr eyle dur işte eyle olur*” dizesiyle başlayan ve Kul Himmet’e ait olan şiir, nefes türünde yazılmıştır.

6: “*Mecnunam aşkın elinden âşık-ı rüsvâya bak*” şeklinde başlayan şiir Ali’ye ait olup 5 beyitlik bir gazeldir. Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır.

7-8: Sâdik Baba’ya ait bir murabba bulunmaktadır. “*Ey gönül gel şâm erişdi taze mi bedr-aya bak*” dizesiyle başlayan ve 5 bentten oluşan şiir, nasihatname türündedir. Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır.

8-10: 5 dörtlükten oluşan ve koşma tarzında yazılmış bir şiir bulunmaktadır. İbrahim adlı bir şaire aittir. Şiirin ayak dizesi “*İnşallah kurtarır demânım vardır*” şeklindedir.

10-11: Kâzım’a ait 11 beyitlik bir kaside vardır. Methiye nazım türünde yazılan şiirin ilk dizeleri mürettep tarafından eksik yazılmış olsa gerektir. Diğer beyitler “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” kalıbına uyarken matla beyti uymamaktadır. Şiir, “*Sırr-ı ulûmu Mustafâ’sın Yâ Hüseyin*” dizesiyle başlamaktadır.

12-13: Sâdik Baba’ya ait “*Dîdemden dâneler akar bir kaşı kemân deyü*” dizesiyle başlayan bir muamma yer almaktadır. 5 bentten oluşan şiir, bir tahassurname örneğidir.

13-14: “*Kâfile Nûn’dan Hudâ âlemleri var eyledi*” şeklinde başlayan Nihânî’ye ait bir murabba vardır. 4 bentten oluşan şiir, tevhid türündedir. Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır.

14-15: Âşıkî’ye ait bir murabba yer almaktadır. “*Âhikim mihrinde yokdur zerre denlü rağbetim*” dizesiyle başlayan şiir, 5 bentten oluşmaktadır. Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır.

16-17: Nazmî tarafından yazılmış bir methiye vardır. 4 bentlik bir murabbadır. “*Dilberâ kıl merhamet şeydâ gönül gamlanmasın*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

17-18: Nesîmî’ye ait 5 bentlik bir murabba yer almaktadır. “*Çâre tertîb şu fenâya resm-i âdem damladı*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

18-19: “*Hudâ zâhirdir ey gâfil işit kim halk durur mestur*” dizesiyle başlayan ve Nakşî’ye ait olan 5 beyitlik bir gazel vardır. Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün kalıbıyla yazılmıştır.

19-20: Âşıkî’ye ait bir koşma vardır. 5 dörtlükten oluşan şiirin ayak dizesi “*Nefes nefes olmuş iller geliyor*” şeklindedir. Şikâyetlenme türünde yazılmıştır.

21: Âşık Dertli’ye ait 3 dörtlükten oluşan bir koşma vardır. Ayak dizesi “*Eylemezem çarh-ı devrâna minnet*” şeklindedir.

22-23: Ayak dizesi “*Zâif cânım cesetimden bezgündür*” olan ve Nevruz tarafından yazılan koşma, 5 dörtlükten oluşan bir güzellemedir.

23-24: Bu sayfada da Nevruz’a ait bir koşma vardır. “*Andelibler edâ kılır ötüşür*” ayak dizesine sahip şiir, 5 dörtlükten oluşan bir dertlenmedir.

24-26: Âşıkî’ye ait bir koşma yer almaktadır. 5 dörtlüktür. Dertlenme türünde yazılan şiirin ayak dizesi “*Gözlerim yaşını saçmadan gel gel*” şeklindedir.

26-27: Âşık Hüseyin’e ait bir düvazdeh vardır. “*Hak Muhammed Ali Hasan Hüseyin*” yineleme ayağıyla yazılan koşma nazım şekilli şiir, 6 dörtlüktür.

27-29: 16 beyitlik bir Şâh Hatâyî gazeli vardır. “*Münezzeh bilmişiz fazl-ı Hudâ'yı*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

29-31: Koşma nazım şekliyle yazılmış 7 dörtlükten oluşan bir Vîrânî nefesi yer almaktadır. Dûvazdeh türünde yazılan şiirin ayak dizesi “*Muhammed Ali'nin nûrudur vallah*” şeklindedir.

31-33: “*Ya Ali sensin ki sensin ya Ali*” yineleme ayağıyla yazılmış Ednâ'ya ait bir nefes bulunmaktadır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiir, 5 dörtlüktür.

33-34: Budala'ya ait bir nefes yer almaktadır. Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. 5 dörtlükten oluşan şiirin ayak dizesi “*Kaşî mihrâb saçı sünbül yârim var*” şeklindedir.

34-35: Hayâlî'nin bir koşması vardır. 5 dörtlükten oluşan nefes türündeki şiirin ayak dizesi “*Mâhitâb içinde mâteme benzer*” şeklindedir.

36: Maktel türünde yazılmış bir Vîrânî gazeli yer almaktadır. 8 beyitten oluşan şiirin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür. Şiir, “*Bugün mâtem günü meydan bizimdir*” dizesiyle başlamaktadır.

37-38: Sultan Muhammed'e ait koşma nazım şekliyle yazılmış bir nefes vardır. 5 dörtlükten oluşan şiirin ayak dizesi “*Hayırım ihsânım senden bilirim*” şeklindedir.

38-39: Bir sonraki şiir de Sultan Muhammed'e aittir. “*Aña secde kılmak farz oldu bize*” ayak dizeli koşma, 5 dörtlükten oluşan bir nefestir.

39-40: 11 dörtlükten oluşan bir devriye bulunmaktadır. Koşma nazım şeklinde yazılan ve ayak dizesi “*Eserinde yilde idim*” olan şiir, Eksikli'ye aittir.

41-42: Kul Himmet'e ait 5 dörtlükten oluşan bir nefes vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiirin ayağı, “*Meded dertlilere dermân olan şâh*” şeklindedir.

42-43: 5 dörtlükten oluşan bir Nevruz şiiri bulunmaktadır. Koşma nazım şekliyle yazılmış şiirin türü dertlenmedir. “*Geçer kış günleri yaz var ucunda*” döner ayağıyla başlar.

43-44: Sultan Muhammed'in 5 dörtlükten oluşan koşması vardır. Dertlenme türündeki şiirin ayağı, “*Bir dostun hatırın sorasım yokdur*” şeklindedir.

44-46: Kul Mustafa'ya ait bir güzelleme vardır. 5 dörtlükten oluşan şiirin nazım şekli koşma, ayak dizesi ise “*Kuşlar türlü türlü diller döküyor*”dur.

46: 5 beyitlik bir Vîrânî gazeli yer alır. Dûvazdeh türünde yazılan şiir, “*Hakkı bilmek çü kavî-i Mustafa'dır*” şeklinde başlamakta olup kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

46-47: 5 beyitlik bir Vîrânî gazeli daha vardır. “*Şehâ her kimde var bu üç hasâlet*” şeklinde başlayan gazelin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

47-48: “*Gel ey âşık kabul eyle fenâyı*” şeklinde başlayan bir Vîrânî şiiri vardır. 5 beyitlik gazelin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

48-49: Zekâî'nin 5 bentlik bir muhammesi yer alır. “*Şehîd-i Kerbelâ'nın mâtemi tâ rûz-ı mahşerdir*” şeklinde başlar. “Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

50-51: Kusûrî'ye ait bir müseddes vardır. 5 bentten oluşan şiir, “*Hamdülillah yine irdi meâl-i cândır bu mâh*” dizesiyle başlar. Maktel türündeki şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

51-53: Medetname türünde yazılmış bir Noksanî koşması vardır. “*Hikmetler sahibi Ali sen yetiş*” ayağıyla başlayan şiir, 6 dörtlükten oluşur.

53: Vîrânî'ye ait 5 beyitlik bir gazel vardır. “*Lâm Elif'den arşı seyrân eyledim*” şeklinde başlayan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

53-55: 5 bentten müteşekkil bir muhammes vardır. Kul Himmet'e ait olan şiir, “*Eger cândan âşık isen cân içre cân olur*” şeklinde başlamaktadır. Ayrıca 55. sayfanın son kısmında iki dörtlükten oluşan bir şiir parçası vardır. Eksik olan bu şiir, “*Kameti servi boylu yâr / Avcı olsam sulağında*” şeklinde başlamaktadır.

56-57: Sâdık Baba'ya ait bir nefes vardır. 5 dörtlükten oluşan ve koşma nazım şekliyle yazılan şiirin ayak dizesi “*Ehl-i iman olan nurk etti bizî*” şeklindedir.

57-58: Selâmî'nin 5 bentten oluşan bir muhammesi vardır. “*Kârbân-ı cünd-i aşkın seyr-i Hak'dan başıyuz*” şeklinde başlar. “Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

58-59: 5 dörtlükten oluşan Sultan Muhammed koşması yer alır. Na't türündeki şiirin ayak dizesi “*Ve'l-fethun Karibetü'l-ihsan'indî*”dir.

60-62: Şah Hatâyî'nin 10 dörtlükten müteşekkil bir tevhibi vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiirin ayak dizesi “*Şükür dergâhına kânî Mevlâ'nın*” şeklindedir.

62-64: Sâdık Baba'nın “*Miskinim ol sultânın kulu derviş deyin bana*” şeklinde başlayan bir divanı vardır. 6 dörtlükten müteşekkilidir.

64-66: 7 bentlik bir Tûrâbî nasihatnamesi yer alır. “*Ey dilâ ma'nâ yüzünden defter-i esrâr-ı bil*” şeklinde başlayan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

66-67: Ali'ye ait 8 beyitlik bir gazel vardır. “*Ol Âdem'den gizlü sübhan olmasa*” şeklinde başlayan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” şeklindedir.

67-70: 12 dörtlükten oluşan bir Kul Himmet nefesi yer alır. Koşma nazım şekliyle yazılmış şiirin ayak dizesi “*Kimdir dû cihânın kâimakâmı*” şeklindedir.

71: 7 beyitlik Yeminî gazeli vardır. Methiye türünde yazılan şiir, “*Dediler zî-kerâmet-kâmî Haydar*” şeklinde başlar. “Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” kalıbıyla yazılmıştır.

72: Sâdık Baba'ya ait 6 dörtlükten oluşan bir koşma vardır. “*Hublar perde çekmiş sultanı gördüm*” ayak dizeli şiirin türü düvazdehdir.

73-74: 7 dörtlükten oluşan bir Kul Himmet nefesi vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiirin ayak dizesi “*Ben şâkirdim benim ustam Ali'dir*” şeklindedir.

75-76: Sâdık Baba'nın “*Seyir içre pîr-i pîrân Ali'dir*” ayak dizeli bir nefesi vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiir, 8 dörtlüktür.

77: Şâhî'ye ait 8 beyitlik bir gazel vardır. “*Eyâ zâhid beri gel bil sıfâtın*” şeklinde başlayan şiirin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

78-80: Âşıkî'nin şikâyetlenme türünde yazılmış bir koşması vardır. 9 dörtlükten oluşan şiirin ayak dizesi “*Ne lezzeti dadı kaldı*” şeklindedir.

80-82: Gedâyî'nin düvazdeh türünde yazılmış 10 dörtlükten müteşekkil bir şiiri bulunmaktadır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiirin ayak dizesi “*Ben anı şüphesiz bildim*” şeklindedir.

82-83: 9 dörtlükten oluşan bir Hüseyin koşması vardır. Düvazdeh türündeki eserin ayak dizesi “*Kerem kılmak size geldi*” şeklindedir.

83-86: Kul Himmet'e ait bir düvazdeh vardır. Koşma nazım şekliyle yazılmış şiir, 10 dörtlüktür. Ayak dizesi; “*Şöyle bir pîrim var benim*”dir.

86-87: Vîrânî'ye ait bir gazel vardır. 8 beyitlik şiir, “*Cihâna nice server geldi geçdi*” şeklinde başlarken kalıbı ise “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün”dür.

87-88: Yine Vîrânî'ye ait bir gazel bulunmaktadır. 9 beyitlik gazelin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün”dür. “*Gönül başdan nice gam geldi geçdi*” dizesiyle başlamaktadır.

88-89: 9 beyitlik bir Abdal Mûsâ gazeli vardır. Kalıbı “fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün”dür. “*Kim ne bilir bizi nice sırdanuz*” dizesiyle başlamaktadır.

90-91: Âşıkî'nin 5 dörtlükten oluşan bir koşması vardır. Nasihatname türündeki eserin ayak dizesi “*Hakka in türâba yüceden uçma*” şeklindedir.

91-93: “*Cânda arzumânım sen safâ geldin*” ayak dizeli bir Noksanî nefesi vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiir, 7 dörtlüktür.

93-94: Âşık Ahmed'e ait bir koşma vardır. Bu şiirden sonraki Sefil Ali muammasına cevap olarak yazılmış bir şiirdir. Mecmua sahibi, muammayı muammaya verilen cevaptan sonra yazmıştır. 4 dörtlükten oluşan şiirin ayak dizesi “*Muhabbetde Muhammed yaylamadı mı*” şeklindedir.

94-95: Yukarıda bahsedildiği üzere Sefil Ali'nin Âşık Ahmed'e sorduğu muamma vardır. 93-94'teki Âşık Ahmed koşması, bu muammaya cevap olarak yazılmıştır. Sefil Ali'nin muamması, 4 dörtlükten oluşan bir koşmadır. Ayak dizesi; “*Muhabbet yaylasın yaylayan kimdir*” şeklindedir.

95-96: Yine bir Sefil Ali şiiri bulunmaktadır. 7 dörtlükten müteşekkil bir koşmadır. “*Dalan gelsün bu meydana*” ayak dizeli şiirin türü nefestir.

97-99: Mecmuada yer alan üç Sefil Ali şiirinin sonuncusu bu sayfada yer alır. “*Seksen bin er ile Şam'a gelecek*” ayak dizeli şiir, 9 dörtlükten oluşan bir destandır.

99-100: Nesîmî'nin 11 beyitlik bir gazeli yer alır. “*Ben ol sâdık kulum ki Ca'feriyem*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün”dür.

101: Şem'î'ye ait 6 beyitlik bir gazel vardır. “*Serseri gezme cihâni tâlib-i Hak sende gör*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün”dür.

101-102: 5 beyitlik bir Nesîmî gazeli vardır. “Fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün” kalıbıyla yazılan şiir, “*Gel beri cândan sevdiğim cân-ı cânân sende var*” dizesiyle başlar.

102-104: Molla Mustafa'ya ait bir nefes vardır. Koşma nazım şekliyle yazılan şiir, 5 dörtlüktür. Ayak dizesi; “*Eğer bilürseniz mihmân-ı hakkın*”dır.

104-105: 8 dörtlükten oluşan bir Molla Mustafa koşması vardır. “*Bu dört kapunun râhında*” ayak dizeli şiirin türü nefestir.

105-108: Molla Mustafa'nın 7 bentlik bir şiiri vardır. 4+2 dizeden oluşan bir yedekli şiirdir. Methiye türünde yazılan şiir, “*Şu cihânın cümle-vârı her varım Kızıl Deli*” dizesiyle başlar.

108: Âşıkî'ye ait bir koşma yer alır. Dertlenme türündeki şiir, 4 dörtlükten oluşur. Ayak dizesi; “*Ayurdın beni yârimden*” şeklindedir.

109-110: 14 beyitlik bir Vîrânî gazeli vardır. “*Beri gel tâlibâ Kur'ân edepdir*” şeklinde başlayan şiirin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün”dür.

110-112: Yine Vîrânî'ye ait bir gazel vardır. 9 beyitlik gazel, “*Ali'dir cânımın cinânı zâhid*” dizesiyle başlar. Kalıbı ise “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün”dür.

112-113: Bu sayfalarda yine 9 beyitlik bir Vîrânî gazeli yer alır. “*Ali'nin yoluna kurbâna geldim*” dizesiyle başlayan gazelin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

113-115: 7 bentten oluşan bir Vîrânî divanı vardır. Dûvazdeh türünde yazılan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür. “*Şâh-ı merdân-ı Ali'yi isterim leyl [ü] nehâr*” dizesiyle başlar.

115-117: 18 beyitlik bir gazel vardır. “*Cihân dâr-ı fenâdır ey imânım*” dizesiyle başlayan şiir, Vîrânî'ye aittir. “Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” kalıbıyla yazılmıştır.

117-120: Vîrânî'ye ait şiirlerden biri vardır. 7 bentten oluşan şiir, 4+2 yedekli şiir şeklindedir. “*Hamel başdır ki Mirrih ateşidir*” dizesiyle başlar. Kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün” şeklindedir.

120-121: Yine Vîrânî'ye ait bir şiir vardır. 6 beyitten müteşekkil bir gazeldir. “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. “*Bu ma'nânın sırrını bil değme nâdân anlamaz*” dizesiyle başlamaktadır.

121-122: Ali'ye ait 5 bentlik bir muhammes vardır. “*Sâkiyâ aşkın şarâbın çün Hudâ'nın aşkına*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

123: Yine Ali'ye ait bir şiir yer alır. 5 beyitlik bir gazeldir. Kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” olan şiir, “*Bu gice aşkın şarâbın içmişem zâr-ı subh*” dizesiyle başlamaktadır.

123-124: Kalender'e ait 7 beyitlik bir gazel vardır. “*Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafâ devranıdır*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

124-125: 12 beyitlik bir Nesîmî gazeli vardır. “Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” vezniyle yazılan şiir, “*Yâ Resûl-i fahr-i âlem seyyid-i zât-ı sıfât*” dizesiyle başlamaktadır.

125-126: “*Sorma aslın her kişinin sohbetinden bellüdür*” dizesiyle başlayan 6 beyitlik bir Nesîmî gazeli daha vardır. Kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

126-128: Bir başka Nesîmî gazeli de bu sayfalardadır. 9 beyitten oluşan gazel, “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. “*Her kime kim bakdın ise anda sen Allah'ı gör*” dizesiyle başlar.

128-129: 12 beyitlik Vîrânî gazeli vardır. “*Ki yetmiş yedi harf oldu arası*” dizesiyle başlayan gazelin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

129-131: 9 beyitlik Vîrânî gazeli vardır. “*Gelberi bu mâsivâyı terk iden sultan dede*” dizesiyle başlar. Kalıbı “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”dür.

132-134: Mecmuanın bu bölümünde sorun vardır. 133. sayfa yoktur. Bundan dolayı 132. sayfada başlayan Vîrânî şiirinin 13 dizesi varken devamı eksiktir. Şiirin taç beyti ise 134. sayfanın başında yer alır. 133. sayfanın yerinde 173. sayfa bulunmaktadır ki bu da elimizde 168 sayfası bulunan mecmuanın sondaki pek çok sayfasının kayıp olduğunu göstermektedir. 132. sayfada başlayan Vîrânî gazelinin ilk dizesi “*Nigârâ yok durur hüsün bahâsı*” şeklindedir. Kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün”dür.

134-135: Vîrânî'ye ait bir gazel daha vardır. 9 beyitlik gazelin kalıbı “mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün”dür. “*Bihandillâh senâ-güyem elimde defterim vardır*” dizesiyle başlar.

135-136: 10 beyitlik bir Vîrânî gazeli daha vardır. “Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün” kalıbıyla yazılan gazel, “*Gel ey şehbâz-ı dil-murg-ı Ali medhîn şikâr eyle*” dizesiyle başlar.

137: “*Hudâ vahy eyleyüp söyler çıkar seb’ul-mesânımdan*” dizesiyle başlayan bir Vîrânî gazeli vardır. 6 beyittir. Kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün”dür.

138-139: 7 beyitlik Vîrânî gazeli yer alır. “*Dilberâ fazl-ı murâdım sen şehâ olmak yakîn*” dizesiyle başlar. Kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

139-141: Vîrânî’ye ait 7 bentlik bir muhammes vardır. “*Günahkârım günahım sen bağışla*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün”dür.

141-142: Yine Vîrânî’ye ait bir gazel vardır. 6 beyittir. “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” kalıbıyla yazılmıştır. “*Zâhidâ hod-bîni gör Allâh’ı bilmez kandedir*” dizesiyle başlar.

142-144: Vîrânî’ye ait bir şiir vardır. 7 bentlik murabba’dır. “*Ey muvahhid dinle medh-i Hacı Bektaş-ı Velî*” dizesiyle başlar. Kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

144-145: 11 beyitlik Vîrânî gazeli yer alır. “*Tâlibâ şefkat şefâ’at Mustafâ’dan kıl taleb*” dizesiyle başlar. Kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

146: Vîrânî’ye ait 7 beyitlik gazel vardır. “Mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün” kalıbıyla yazılmıştır. “*Bu devlet bize kendi bahşımızdır*” dizesiyle başlar.

147-148: 8 beyitlik bir Nesîmî gazeli vardır. “*Gazâda bir gice nâgâh aceb sırr-ı Hudâ gördüm*” dizesiyle başlayan gazelin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün”dür.

148-149: Nesîmî’ye ait bir gazel daha vardır. 9 beyitlik gazelin kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün”dür. “*Yüzünden Süre-i Rahmân okurlar*” dizesiyle başlar.

149-150: Vîrânî’nin 7 beyitlik bir gazeli vardır. “*Bu gün abdal-ı aşk oldum görenler türlü hâl anlar*” dizesiyle başlar. “Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün” kalıbındadır.

150-153: 20 beyitlik bir Vîrânî gazeli vardır. “*Anın ki derdine Haydar devâdır*” dizesiyle başlar. Kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün”dür.

153-155: “*Za’îf abdam Hudâ’dandır ümidim*” dizesiyle başlayan 13 beyitlik bir Vîrânî gazeli vardır. Kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün”dür.

155-160: Seyyid Nizamoğlu’na ait 14 bentlik bir divan vardır. “*Ol zaman kim âleme kaldı nazar perverdigâr*” dizesiyle başlayan şiirin kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

160-162: Yine Seyyid Nizamoğlu’na ait 6 bentten oluşan 4+2 dizeli yedekli şiir vardır. Dûvazdeh türündeki şiir, “*Cihân mülkini var iden Hudâ’dır*” dizesiyle başlar. Kalıbı “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün”dür.

162-165: Seyfî mahlasını da kullanan Seyyid Nizamoğlu’nun 9 bentlik bir şiiri daha vardır. Dûvazdeh türündeki şiir, “*Sanma ey zâhid bizi billâhi nâdânileriz*” dizesiyle başlar. Şiirin kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

165-167: Seyyid Nizamoğlu’nun Seyfî mahlasıyla yazdığı 12 beyitlik bir gazeli vardır. Kalıbı “mef’ülü fâ’ilâtü mefâ’îlü fe’ülün”dür. “*Envâr-ı dîde-i dil Muhammed ü Ali’dır*” dizesiyle başlar.

167-168: Sonraki sayfalar eksik olduğu için buradaki şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. 5 dizelik 2 bent bulunmaktadır. “*Bir bölük gümrâh içinde kaldı şâh-ı Kerbelâ*” dizesiyle başlamaktadır. Kalıbı “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün”dür.

Ekler kısmında mahlas dizeleri dizini verilen mecmuadaki şiirler; Alevi-Bektaşî geleneği bağlamı diğer divan, cönk, mecmua ve antoloji kaynakları taranarak tespit edilmeye çalışılmış, benzer metin çalışmalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bilindiği üzere bilhassa cönk ve mecmualarda sözlü kültür etkisi olduğu için kayda geçirilen şiirlerde fazlalık, eksiklik, değişme ve şairlerin karıştırılması gibi durumlar

meydana gelmiştir. Bu da birçok şiirin başka şaire atfedilmesine, bazı dizelerinin değişmesine, hece veya aruz ölçülerinde bozulmalara neden olmuştur. Şiirlerin benzer metinleri tespit edilirken bu durum daha iyi gözlemlenmiş, birçok şiirin divanlarda geçen şekliyle epey farklılaştığı görülmüştür. Benzer metin hususuna örnek olması bakımından *VŞM*'de geçen bir Kul Himmet şiirinin son iki dizesini vereceğiz. *VŞM*'de geçen dizeler şu şekildedir:

Kul Himmet'im eydür meydanda merdim

Her kanca-ra baksam Ali'yi gördüm [41-42]

Şiirin bu dizeleri bazı kaynaklarda şu şekilde geçmektedir:

Kul Himmet'im eydür meydanda sırdım

Her nereye baksam Ali'yi gördüm (Özmen, 1998, 2/316; Öztelli, 1997, 31)

Dikkat çekici şekilde bu dizeler, Yörükân'ın derlemelerinde Şah Hatâyî'ye ait görülmektedir.

Şah Hatâyî'm eydür meydanda merdim

Her nereye baksam Ali'yi gördüm (2017, 111)

Görüldüğü üzere benzer metinlerdeki farklılıklar konuyu oldukça karışık hâle getirmektedir. Tespit edebildiğimiz benzer metinleri dizinde yer alan dipnotlarda vermemizin amacı da konuyla ilgili araştırma yapacak araştırmacılara kolaylık sağlamak, bir araya getirilecek benzer metinlerden yola çıkarak doğru şiir metinlerinin bulunmasına yardımcı olmaktır. Benzer metinlerin tespiti, aynı zamanda mecmuada yer alan ozanların yeni şiirlerinin olup olmadığını anlamaya, diğer kaynaklarda rastlanmayan ozanları belirlemeye de fayda sağlamaktadır. *VŞM*'de yer alan şiirler incelendiğinde çoğu şiirin diğer divan, cönk ve mecmualarda bulunan meşhur şiirler olduğu anlaşılmaktadır. Abdal Mûsâ, Âşıkî, Kalender, Kul Himmet, Sâdık Abdal, Seyyid Nizamoglu, Vîrânî, Nesîmî, Tûrâbî ve Yeminî gibi ozanların bazı şiirlerinin benzer metinlerine çok sayıda yazmada rastlanmaktadır. Bu da devrin edebî zevkini, popüler şiirlerin neler olduğunu göstermektedir. Yine isimlerini zikrettiğimiz ozanların yanı sıra Ali, Budala, Ednâ, Hüseyin, Kâzım, Kul Mustafa, Kusûrî, Nakşî, Nazmî, Nevruz, Noksanî, Sâdık Baba, Şah Hatâyî, Şem'î gibi ozanların bir veya birden fazla şiirine taranan diğer kaynaklarda rastlanmamıştır. Daha ayrıntılı monografik çalışmalarla yeni şiirlerin tespiti, bu türden çalışmalar neticesinde kolaylaşacaktır.

VŞM'de bir adet şiiri bulunan Eksikli'nin adına ise diğer kaynakların hiçbirinde rastlanmamıştır; fakat Sivas, Çorum, Tokat, Malatya ve Kahramanmaraş yörelerinde bulunan Alevi-Bektaşî cönk ve mecmualarında şiirlerine rastlanacağı düşünülebilir. Son olarak şunu da belirtmeliyiz ki Sâdık Baba ve Sâdık Abdal; Filibeli Âşıkî, Mecitözlü Âşıkî ve Arguvanlı Âşıkî gibi aynı mahlaslı ozanların şiirleri de aynı cönk ve mecmualarda geçmekte, bu da başka bir karışıklık meydana getirmektedir. Hangi şiirin hangi ozana ait olduğu, ancak benzer metinlerin taranmasıyla ve dil bağlamında yapılacak çalışmalarla belirlenebilir. Bu çalışmanın da dizin bölümünde, tespit edilen şiirlerin kime ait olduğunu dipnotlarda verilmeye çalışılmıştır. Karışıklıkların giderilmesi de böyle bir çalışma metoduyla mümkün olacaktır. Bunun için de mevcut cönk ve mecmuaların günümüz harflerine çevrilmesi, gün yüzüne çıkmamış yazmaların da ortaya konulması önem taşımaktadır.

Sonuç

Alevi-Bektaşî geleneğinin canlı şekilde yaşamaya devam ettiği Sivas'ın Yıldızeli ilçesinde tesadüf ettiğimiz *VŞM*, önceki kaynaklarda bulunmayan şiirlerin literatüre kazandırılması bakımından mühim bir yazmadır. Keza *VŞM*'de literatürde rastlanmayan bir ozanın tespit edilmesi de bundan sonraki cönk ve mecmua çalışmalarıyla çok sayıda bilinmeyen ozanın bulunacağına işaret etmektedir. Konuyla ilgili yapılan her çalışmanın Alevi-Bektaşî şiirleri literatürüne önemli faydaları olacaktır. Kütüphanelerde bulunan ve dijital veri tabanlarına aktarılmış yazmalara ek olarak geleneğin yaşadığı kırsal alanlarda yapılacak saha araştırmaları da bir hayli önemlidir. Sivas özelinde bakılacak olursa Alevi köylerinde hâlâ sandıklarda bulunan çok sayıda cönk ve mecmua bulunduğu rahatlıkla söylenebilir. İlgili enstitülerin desteklediği projelerle ve kurulacak anabilim dallarıyla konunun üzerine eğilmek, bahsi geçen yazmaları hiç olmazsa dijital bir şekilde temin edip üzerinde çalışarak literatüre kazandırmak, genelde Türk edebiyatı tarihi, özelde ise Alevi-Bektaşî geleneği değerlendirmelerine ciddi katkılar sağlayacaktır.

Bir diğer husus, benzer metinlerin tespiti ve kuramsal çalışmalara zemin hazırlamaktır. Cönk ve mecmua çalışmalarında elde edilen veriler, sistematik şekilde diğer kaynaklarla karşılaştırılarak şiirlerin hangi kaynaklarda bulunduğu görülmeye fayda sağlayacaktır. Böylelikle yanlış okumalar, yazmalardaki bozulmalardan ötürü boş bırakılan kısımlar metin tamiriyle giderilecek, yukarıda örneği verildiği üzere şairi farklı yazılan şiirlerin kime ait olduğu üzerine yorumlar yapılabilecektir.

Sonuç olarak; *VŞM* üzerine yapılan bu kapsamlı çalışmayla saha araştırması neticesinde tespit edilen Veli Şahin adlı Alevi dede-ozanın tanıtılarak literatüre kazandırılmasına katkı sağlanmış, kendisinden temin edilen mecmuanın muhtevasıyla Alevi-Bektaşî şiir geleneğine yeni ilaveler yapılmasına ve benzer metin mevzusunun gelenek içinde değerlendirilmesine dikkat çekilmiştir.

Kaynaklar/References

- Akça, Yaşar. *Ziya Bey Kütüphanesi Kaynaklı Cönkler Üzerine Bir İnceleme (6732, 6733, 6734, 6735 Numaralı Cönkler)*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Ayan, Hüseyin. *Nesîmî*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2014.
- Aydemir, Yaşar. "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü". *Bilgi* 19(2001), 147-156.
- Aydemir, Yaşar. "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler". *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları* 2/3 (2007), 122-137.
- Azar, Birol. *Türâbî Divânı (İnceleme-Metin)*. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2005.
- Bal, Mustafa. *Derviş Muhammed Divanı*. İstanbul: Anadolu Matbaası, 2. Baskı, 1993.
- Baygöl, Nuran. *Tokat ve Divriği Kaynaklı Cönkler Üzerinde Bir Tetkik*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1999.
- Bayrı, M. Halid. *Vîrânî Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi, 1959.
- Birgören, Hamdi. *Âşık Dertli Divanı*. Bolu: Bolu Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, 2011.

- Bozçalı, Mahmut. *Alevi Bektaşî Nefeslerinde Dinî Muhteva*. İstanbul: Horasan Yayınları, 2006.
- Çoşkun, Nami. *Ali Rıza Öge'nin Şiir Mecmuası Üzerinde Tetkik (217-380. Sayfalar) İnceleme-Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Demir, Murat. *Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (52-216. sayfalar)-İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Deniz, Kemal – Çiftlikçi, Ramazan. *Hekimhanlı Âşık Sadık Baba*. Malatya: Malatya Araştırmaları Derneği Yayınları, 2010.
- Derviş Ruhullah. *Bektaşî Nefesleri*. haz. Fahri Maden. İstanbul: Roza Yayınevi, 2014.
- Durna, Kamber. *Filib'e'de Doğup Hekimhan'da Kemâle Eren Âşıkî*. İstanbul: Can Yayınları, 2019.
- Elçin, Şükrü. “Cönkler ve Mecmualar Üzerine”. *Halk Edebiyatı Araştırmaları-I*. 11-12. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.
- Ercan, Abdullah. *XIV. Yüzyıldan Günümüze Çorumlu Şairler*. İstanbul: Çorum Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, 1998.
- Erdal, Derviş – Yılmaz, Serhat Sabri. *Süleyman Efendi Cöngü*. Kayseri: Ekspres Baskı Ofset, 2018.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet. *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*. haz. A. Asude Soysal Doğan. Ankara: Çolpan Kitap, 2017.
- Gökyay, Orhan Şaik. “Cönkler Üzerine”. *Eski Yeni ve Ötesi*. 69-146. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2019.
- Gölpınarlı, Abdülbâki. *Alevi-Bektaşî Nefesleri*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 2017.
- Karadeniz, Bekir - Akbulut, A. Cem. *Alevi Bektaşî Şairleri*. 8 Cilt. Bursa: Karamavi Yayınları, 2016.
- Koz, Sabri. “Cönk”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. 2/83-85. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1977.
- Köksal, M. Fatih. “Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzî Mecmuası”. *Ya Kebikeç-Mecmualar Arasında*. 169-186. İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.
- Kurtoğlu, Orhan. “Hurufî-Bektaşî Edebiyatına Dair Bir Şiir Mecmuası”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 45 (2008), 25-35.
- Kut, Günay. “Mecmuâ”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. 6/170-173. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1986.
- Küçükklıç, Ayşegül. *Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (381-540. Sayfalar) - İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 2016.
- Mesci, Uğur. *Ziya Bey Kütüphanesindeki 6706 No'lu Cönk Üzerine İnceleme*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Okay, Haşim Nezihi. *Âşık Dertli Divanı*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi, 1954.

- Özbey, Cemal. *Sadık Baba-Hayatı ve Deyişleri*. Ankara: Emek Basım Yayınevi, 1957.
- Özdemir, Ahmet. *Dertli*. İstanbul: Tura Yayınları, 2017.
- Özen Kaya, R. Yeşim. *Cönk İncelemeleri*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Özerdem, Ahmet. *Sadık Baba*. İstanbul: Anadolu Matbaası, 1996.
- Özmen, İsmail. *Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi*. 5 Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998.
- Öztelli, Cahit. *Bektaşî-Alevi Şiirleri Antolojisi Bektaşî Gülleri*. İstanbul: Özgür Yayınları, 1997.
- Öztelli, Cahit. *Kul Nesîmî*. İstanbul: Demos Yayınları, 2012.
- Öztoşun, Sevgi. *Sivas Kaynaklı Cönkler Üzerine Tetkik*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Seyyid Nizamoğlu. *Seyyid Nizamoğlu Hayatı Eserleri Divanı*. çev. Mehmet Yaman. İstanbul: Can Yayınları, 1976.
- Tarlan, Ali Nihat. "Eski Mecmualar Arasında". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 1/2 (1946), 122-137.
- Taşlıova, M. Mete. *Sözlü ve Yazılı Kaynaklarla Çorum Halk Şiiri Antolojisi-Âşıklar Ozanlar Şairler*. Çorum: Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, 2008.
- Ulusoy, A. Celalettin. *Yedi Ulular*. Yayınevi Yok, 1974.
- Uraz, Murat. "Cönkler ve Sefineler". *Türk Folklor Araştırmaları* 17/337 (1977), 8057-8059.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Halk Edebiyatı Araştırmalarında Cönklerin Değeri". *Türk Kültürü* 60 (1967), 905-907.
- Vaktidolu, A. Ali Atalay. *Erzurumlu Halk Ozanı Noksani Baba*. İstanbul: Can Yayınları, 1996.
- Vaktidolu, A. Ali Atalay (der.). *Âşık Dertli Baba*. İstanbul: Can Yayınları, 1998a.
- Vaktidolu, A. Ali Atalay (der.). *Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu)*. İstanbul: Can Yayınları, 1998b.
- Vaktidolu, A. Ali Atalay. *Hatâyî-Şah Hatâyî-Anadolu Hatâyîleri Divanı*. İstanbul: Can Yayınları, 2019.
- Yardımcı, Mehmet. *Yaşamı Sanatı ve Şiirlerinin Yorumlarıyla Kul Himmet*. Çorlu: Çorlu Kul Himmet Sosyal Yardımlaşma Eğitim ve Kültür Derneği Yayınları, 2021.
- Yeşilmurat Şalçı, Füsün. *Sivas Ziya Bey Kütüphanesindeki 6720 Nolu Cönk Üzerine İnceleme*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Yılmaz, Ozan. "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 1 (2008), 255-280.
- Yörükkan, Yusuf Ziya. *Alevi Bektaşî Tahtacı Nefesleri*. haz. Turhan Yörükkan. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2017.

Ekler**Ek-1: Mahlas Dizeleri Dizini****Abdal Mûsâ**

Şimdi Abdal Mûsâ geldim cihâna³ [88-89]

Ali⁴

Aliyâ bakma cihânın zîynet-i esbâbına [6]

Aliyâ Âdem'de pinhân olmasa⁵ [66-67]

İç "Sekâhüm" şerbetinden gice gündüz Aliyâ [121-122]

Âliyâ subh-ı visâlin görmek istersen eger [123]

Âşık Ahmed

Âşikâr eyledi ol Âşık Ahmed [93-94]

Âşıkî⁶

Ey Âşıkî hicr elinden nice bir âh eyleyem [14-15]

Âşıkî çok olur yazından kışlar⁷ [19-20]

Âşıkî hastanın hâli yamândır⁸ [24-26]

Ey Âşıkî bu halk şaşdı⁹ [78-80]

Ey Âşıkî gözle yolu erkânî¹⁰ [90-91]

Âşıkî hidâyet olur¹¹ [108]

Budala¹²

Budala gurbette artıyor âhim [33-34]

Dertli

Dertli hüner böyle yazdıysa merhem¹³ [21]

Ednâ¹⁴

Ednâ dir ki seni görmek murâdım [31-33]

³ Şiirin benzer metinleri için bk. (Akça, 2010, 18; Ergun, 2017, 43; Gölpınarlı, 2017, 23; Özmen 1998, 1/205)

⁴ (Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/304)'de bir şiirinin benzer metni tespit edilen ozanın Âşık Ali adında biri olduğu belirtilmektedir.

⁵ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/306)

⁶ Başta Filibeli Âşıkî, Mecitözlü Âşıkî ve Arguvanlı Âşıkî olmak üzere aynı mahlaslı ozanların şiirleri *VŞM*'de bir arada verilmiştir.

⁷ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bal, 1993: 258; Durna, 2019, 154; Özmen, 1998, 4/53)

⁸ Bazı kaynaklarda Mecitözlü Âşıkî'ye ait olduğu söylenirken (Durna, 2019)'da Filibeli Âşıkî'ye mâl edilmiştir. Benzer metinler için bk. (Durna, 2019, 106; Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/ 501; Özmen, 1998, 4/60, 65)

⁹ Bazı kaynaklarda Mecitözlü Âşıkî'ye ait olduğu söylenirken (Durna, 2019)'da Filibeli Âşıkî'ye mâl edilmiştir. Benzer metinler için bk. (Durna, 2019, 88; Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/ 503)

¹⁰ Bazı kaynaklarda Arguvanlı Âşıkî'ye ait olduğu söylenirken (Durna, 2019)'da Filibeli Âşıkî'ye mâl edilmiştir. Benzer metinler için bk. (Bal, 1993: 213; Durna, 2019, 73; Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/ 493; Özmen, 1998, 4/52)

¹¹ Kaynaklarda Mecitözlü Âşıkî'ye ait olduğu söylenmektedir. (Durna, 2019, 124; Karadeniz - Akbulut, 2016, 1/ 502)

¹² Budala hakkında bilgi ve bilinen şiirleri için bk. (Öztelli, 1997, 150, 166, 306)

¹³ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bırgören, 2011, 156; Karadeniz - Akbulut, 2016, 3/66; Okay, 1954, 57; Özdemir, 2017, 119; Vaktidolu, 1998a, 55)

¹⁴ Ednâ hakkında bilgi ve bilinen şiirleri için bk. (Ercan, 1998, 271; Karadeniz - Akbulut, 2016, 3/219)

Eksikli*Eksikli'm dir nûrdan oldum [39-40]***Gedâyî¹⁵***Gedâyî gevher kirâmında [80-82]***Hayâlî¹⁶***Hayâlî'ye cünbüş verip oynadan¹⁷ [34-35]***Hüseyin***Hüseyin'im ider kerem erince [26-27]**Hüseyin'im yâra benden¹⁸ [82-83]***İbrahim¹⁹***İbrahim günâhkâr günâhım çoktur²⁰ [8-10]***Kalender²¹***Ey Kalender secde kıl ki evliyâ devrânıdır²² [123-124]***Kâzım²³***Kâzım-ı bîçâreni reddetme bâbından aman²⁴ [10-11]***Kul Himmet***Kul Himmet'in sözü manâ sözüdür [5-6]**Kul Himmet'im eydür meydanda merdim²⁵ [41-42]**Kul Himmet'im nice geçim yârin şirin dilinden [53-55]**Kul Himmet'im tecellâsın kıldığım²⁶ [67-70]**Kul Himmet eydür varımdır Ali²⁷ [73-74]**Sevdiğidir Kul Himmet'in [83-86]***Kul Mustafa²⁸***Kul Mustafa'm derterim yenilenir [44-46]*

¹⁵ Tokatlı Gedâyî hakkında bilgi ve diğer şiirleri için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 4/54)

¹⁶ Hayâlî hakkında bilgi ve diğer şiirleri için bk. (Ergun, 2017, 141; Karadeniz - Akbulut, 2016, 4/400)

¹⁷ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 4/401)

¹⁸ Şiirin benzer metni için bk. (Baygül, 1999, 128)

¹⁹ (Karadeniz - Akbulut, 2016, 5/28)'de bu ozanın Bahadırlı İbrahim olduğu belirtilmektedir. Diğer şiirleri için bk. (Öztelli, 1997, 114, 226)

²⁰ Şiirin benzer metinleri için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 5/31; Özmen, 1998, 3/413; Yörükkan, 2017, 17)

²¹ Kalender Çelebi hakkında bilgi için bk. (Ergun, 2017, 147; Karadeniz - Akbulut, 2016, 5/272)

²² Şiirin benzer metinleri için bk. (Ergun, 2017, 149; Karadeniz - Akbulut, 2016, 5/275; Küçükçılık, 2016, 520; Mesci, 2010, 140; Özmen, 1998, 2/26)

²³ Kâzım mahlasıyla şiir yazmış üç Alevi-Bektaşî ozanı vardır. Kâzım Baba, Kâzım Paşa ve Şabanözülü Kâzım. Şiir üslûbu Kâzım Paşa olduğunu düşündürmektedir. Hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 5/412, 417, 421)

²⁴ Şiirin benzer metni için bk. (Demir, 2016, 406)

²⁵ Şiirin benzer metinleri için bk. (Özmen, 1998, 2/316; Öztelli, 1997, 30; Yardımcı, 2021, 98) Bu şiir, (Yörükkan, 2017, 111)'de Şah Hatâyî'ye, (Vaktidolu, 2019, 613)'te Can Hatâyî'ye atfedilmiştir.

²⁶ Şiirin benzer metinleri için bk. (Çoşkun, 2017, 414; Ergun, 2017, 221; Özen Kaya, 2017, 135; Özmen, 1998, 2/297; Yardımcı, 2021, 105)

²⁷ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 4/520)

²⁸ Kul Mustafa ve diğer şiirleri için bk. (Bozçalı, 2006, 43; Öztelli, 1997, 128, 220, 288)

Kusûrî²⁹*Ey Kusûrî aşk yolunda içtiğim pür câm benim [50-51]***Molla Mustafa³⁰***Molla Mustafâ 'dan aldım dersimi [102-104]**Molla Mustafa 'ya yetdim [104-105]**Molla Mustafa mürebbim cândan severim şâhı [105-108]***Muhammed³¹***Muhammed 'üm eydür ol nazar kimde³² [58-59]***Nakşî³³***Yeter bu bendin ey Nakşî alan bir kıldan almıştır [18-19]***Nazmî³⁴***Gel visâlınden cüdâ kılma bu Nazmî bendeni [16-17]***Nesîmî³⁵***Gel ha gel ey cân Nesîmî ehl-i nûr ol gâfilin [17-18]**Nesîmî 'yem cihânda ne gamım var [99-100]**Gel hâ gel ey cân-ı Nesîmî İblîs 'e olma tâbî ' [101-102]**Yâ "Şefî 'ü 'l-müzribîn" rahm et Nesîmî 'ye bu dem³⁶ [124-125]**Ey Nesîmî gevheri nâdân eline virmegi³⁷ [125-126]**Sen Nesîmî mantûkundan dinle Fazlullâh 'ı gör³⁸ [126-128]**Nesîmî sâkî lütfundan bu gün mest-i tecellâdır [147-148]**Fedâ kıl cânını yâre Nesîmî³⁹ [148-149]***Nevruz⁴⁰***Nevruz der görmedim çeşm-i mestimi⁴¹ [22-23]**Yine tazelendi Nevruz 'un derdi⁴² [23-24]**Nevruz âşık isen kız var ucunda [42-43]*

²⁹ VŞM'de geçen Kusûrî şiirine diğer kaynaklarda rastlanmadığı için hangi Kusûrî olduğu tespit edilememiştir.

³⁰ Molla Mustafa hakkında bilgi ve diğer şiirleri için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/428)

³¹ Derviş Muhammed hakkında bilgi ve diğer şiirleri için bk. (Bal, 1993; Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/345; Özmen, 1998, 3/419)

³² Şiirin benzer metinleri için bk. (Bal, 1993, 115; Özmen, 1998, 3/421)

³³ (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/500)'de hakkında bilgi verilen Nakşî'nin şiir üslubuna benzemekle beraber VŞM'deki şiirine kaynaklarda rastlanmamıştır.

³⁴ (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/517, 519)'da Kandiyeli Nazmî ve Sefil Nazmî adlarında Nazmî mahlasıyla şiir yazan iki ozan vardır. Divriğili Sefil Nazmî'nin şiirleri daha çok dörtlüklerden oluşmaktadır. Kandiyeli Nazmî ise gazel tarzında şiirler yazmıştır. Buna rağmen VŞM'deki Nazmî gazeli, mecmuanın tertip edildiği bölgenin Divriği coğrafyasına yakınlığından ötürü kesin olmakla birlikte Sefil Nazmî'ye mâl edilebilir.

³⁵ Seyyid Nesîmî'ye ve Kul Nesîmî'ye atfedilen şiirler VŞM'de bir arada bulunmaktadır.

³⁶ Şiirin benzer metinleri için bk. (Ayan, 2014, 201; Ulusoy, 1974, 15)

³⁷ Şiirin benzer metinleri için bk. (Baygöl, 1999, 209; Erdal - Yılmaz, 2018, 76; Mesci, 2010, 221; Özen Kaya, 2017, 146; Öztelli, 2012, 136)

³⁸ Şiirin benzer metinleri için bk. (Ayan, 2014, 304; Mesci, 2010, 219)

³⁹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Ayan, 2014, 261; Erdal - Yılmaz, 2018, 72)

⁴⁰ Nevruz hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/576)

⁴¹ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/578)

⁴² Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/577)

Nihâni⁴³*Ey Nihâni yigrek oldur Zü'l-Celâl'e kıl zikr⁴⁴ [13-14]***Noksani⁴⁵***Noksani günâhım çokdur be-gâyet [51-53]**Noksani câhile eylemez rağbet⁴⁶ [91-93]***Sâdık Baba/Sâdık Abdal⁴⁷***Sâhib ol Sâdık pirine başka himmet isteme [7-8]**Sâdık dil olmuş çağırır şâhım el-amân deyü⁴⁸ [12-13]**Sâdık dir şükr olsun kalıbım buldum⁴⁹ [56-57]**Sâdık Abdal seher seher Hakk'a secde kıldığım⁵⁰ [62-64]**Sâdık'a bildiren Sübhân'ı gördüm⁵¹ [72]**Sâdık'a aşk verüp sevip sevdiren⁵² [75-76]***Sefil Ali⁵³***Sefil Ali der ki ey Aşık Ahmed [94-95]**Sefil Ali Ali soyun⁵⁴ [95-96]**Sakın gâfil olma ey Sefil Ali⁵⁵ [97-99]***Selâmî⁵⁶***Ey Selâmî bir nazarla huntayı ahcâr eden⁵⁷ [57-58]***Seyyid Nizamoğlu/Seyfi⁵⁸***Ben Nizamoğlu'yam âl-i Resûl'ün çâkeri⁵⁹ [155-160]**Bu gün Seyyid Nizamoğlu Hudâ'dan⁶⁰ [160-162]*

⁴³ Yozgatlı Nihâni hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/590)

⁴⁴ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/591)

⁴⁵ Erzurumlu Noksani hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/633; Özmen, 1998, 3/231; Vaktidolu, 1996)

⁴⁶ Şiirin benzer metinleri için bk. (Özmen, 1998, 3/237; Öztosun, 2001, 123; Vaktidolu, 1996, 77)

⁴⁷ Dimetokali Sâdık Abdal, Hekimhanlı Sâdık Baba, İstanbullu Sâdık Baba ve Çankırlı Sefil Sâdık gibi "Sâdık" mahlasıyla şiirler yazmış birçok ozan vardır. *VŞM*'de yer alan şiirler de isimleri zikredilen bazı ozanlara aittir. Aşık'ı' de olduğu gibi farklı "Sâdık"ların şiirleri bir arada verilmiştir. Ozanlarla ilgili diğer müstakil çalışmalarda da şiirlerin karıştığı görülmektedir.

⁴⁸ Şiirin benzer metinleri için bk. (Deniz - Çiftlikçi, 2010, 258; Özbey, 1957, 131; Özerdem, 1996, 354)

⁴⁹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Deniz - Çiftlikçi, 2010, 149; Özbey, 1957, 58; Özerdem, 1996, 154; Özmen, 1998, 3/385)

⁵⁰ Şiirin benzer metinleri için bk. (Deniz - Çiftlikçi, 2010, 72; Özbey, 1957, 8; Özerdem, 1996, 18; Özmen, 1998, 3/410)

⁵¹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Deniz - Çiftlikçi, 2010, 182; Karadeniz - Akbulut, 2016, 7/372; Özbey, 1957, 44; Özerdem, 1996, 212; Özmen, 1998, 3/381)

⁵² Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 7/368)

⁵³ Sefil Ali (Sefil Abdal) hakkında bilgi için bk. (Ercan, 1998, 252; Özmen, 1998, 4/371; Öztelli, 1997, 84, 368; Taşhova, 2008, 610)

⁵⁴ Şiirin benzer metni için bk. (Ercan, 1998, 254)

⁵⁵ Şiirin benzer metni için bk. (Baygül, 1999, 274)

⁵⁶ Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmayan Selâmî'yle ilgili bk. (Gölpınarlı, 2017, 18; Karadeniz - Akbulut, 2016, 7/486)

⁵⁷ Şiirin benzer metinleri için bk. (Çoşkun, 2017, 640; Derviş Ruhullah, 2014, 54; Gölpınarlı, 2017, 40)

⁵⁸ Seyfi mahlasını da kullanmış Seyyid Nizamoğlu hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/617; Özmen, 1998, 2/469; Seyyid Nizamoğlu, 1976)

⁵⁹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Çoşkun, 2017, 705; Mesci, 2010, 225; Seyyid Nizamoğlu, 1976, 161)

⁶⁰ Şiirin benzer metni için bk. (Seyyid Nizamoğlu, 1976, 152)

Seyfî derûn-i dilden eyle Yezîd'e la'ner⁶¹ [162-165]
Seyfî bulur Hakk'a yol muhabbet-i âl-i Resûl⁶² [165-167]

Sultan Muhammed⁶³

Sultan Muhammed'im dünya kaç bucak⁶⁴ [37-38]
Sultan Muhammed'im yola gelince⁶⁵ [38-39]
Sultan Muhammed'im kendi halinde⁶⁶ [43-44]

Şah Hatâyî

Kapunda çâker olsun Şah Hatâyî⁶⁷ [27-29]
Şah Hatâyî hatm eyledi yolunda [60-62]

Şâhî⁶⁸

Eger bilmez isen sen sende Şâhî⁶⁹ [77]

Şem'î⁷⁰

Şem'iyâ Hakk'ı hâzır görmek dilersen gel beri [101]

Türâbî⁷¹

Ey Türâbî bunları bilmek imiş âlemde kâr⁷² [64-66]

Vîrânî (Vîrân Abdal)

Vîrânî'yem niyâzım var üstâza⁷³ [29-31]
Vîrânî dem bu dem devrân bu demdir⁷⁴ [36]
Olupdur Vîrânî evvel sanadır⁷⁵ [46]
Vîrânî kul teberrâ geçde görsün⁷⁶ [46-47]
Vîrân Abdal şükür kıl Hakk'a her dem⁷⁷ [47-48]

⁶¹ Şiirin benzer metni için bk. (Seyyid Nizamoğlu, 1976, 149)

⁶² Şiirin benzer metni için bk. (Seyyid Nizamoğlu, 1976, 150)

⁶³ Sultan Muhammed hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/174)

⁶⁴ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/175)

⁶⁵ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/175)

⁶⁶ Şiirin benzer metni için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 6/177)

⁶⁷ Şiirin benzer metni için bk. (Erdal - Yılmaz, 2018, 45)

⁶⁸ Şâhî-i Şarkî adıyla da bilinen Şâhî hakkında bilgi için bk. (Ergun, 2017, 89; Gölpinarlı, 2017, 19; Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/26; Özmen, 1998, 2/191)

⁶⁹ Bu şiir, (Yeşilmurat Şalcı, 2011, 49)'da *Eğer bu dediğim idrâk edersen / Erişdiğin hazrete buldun necâtın / Sakın sen bu Vîrân Abdal sözüne / Kulak tutma kalır her maslahatın* beyitleri de ilave edilmiş şekilde Vîrânî'ye atfedilmektedir. *VŞM*'de ise Şâhî sözcüğünün üstü çizilerek mahlas olduğu vurgulanmıştır. Keza (Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/27)'de de şiir Şâhî'ye atfediliyor. Sadece bu örnek bile Alevî-Bektaşî ozanlarına ait şiirlerin ne denli içinden çıkılmaz hâlde olduğunu gösterir.

⁷⁰ Şem'î hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/70; Özmen, 1998, 4/137)

⁷¹ Türâbî ve diğer şiirleri hakkında bilgi için bk. (Azar, 2005; Ergun, 2017, 383; Gölpinarlı, 2017, 19, 221, 232, 390; Özmen, 1998, 4/157)

⁷² Şiirin benzer metinleri için bk. (Azar, 2005, 476; Çoşkun, 2017, 790)

⁷³ Şiirin benzer metinleri için bk. (Baygöl, 1999, 386; Bayrı, 1959, 16; Çoşkun, 2017, 823; Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/451; Özmen, 1998, 2/436; Vaktidolu, 1998b, 43; Yeşilmurat Şalcı, 2011, 88)

⁷⁴ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 242; Vaktidolu, 1998b, 152)

⁷⁵ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 227; Vaktidolu, 1998b, 143)

⁷⁶ Bu şiir, Vîrânî Risâlesi'ndedir. Bk. (Vaktidolu, 1998b, 265)

⁷⁷ Bu şiir, Vîrânî Risâlesi'ndedir. Bk. (Vaktidolu, 1998b, 267)

*Men Vîrân Abdal garibim şâhımın*⁷⁸ [53]
Vîrânî sen gulâm olgıl Ali'ne [86-87]
*Vîrânî bu demi hoş gör cihânda*⁷⁹ [87-88]
*Edepdır ey Vîrânî sende mahfî*⁸⁰ [109-110]
*Ali'dir ey Vîrânî sende bünyâd*⁸¹ [110-112]
*Bilin şimdi Vîrân'a geldim*⁸² [112-113]
Ey Vîrânî iste maksûdun verir o şehsüvâr [113-115]
*Efendim sevdiğim kulun Vîrânî*⁸³ [115-117]
Vîrân Abdal belki dahi yedidir [117-120]
Ey Vîrânî heft-ser bir ejderhadır nefis-i şûm [120-121]
Vîrânî çünkü terk itti cihânı [128-129]
*Ey Vîrânî maksûdun merdân ise merd ol yürü*⁸⁴ [129-131]
*Vîrânî kim diler bulmak Hudâ'yrı*⁸⁵ [132-134]
*Vîrânî'yem benim cânım fedâdır âl-i evlâda*⁸⁶ [134-135]
*Vîrânî âl-i evlâdın cemâlin görmek istersen*⁸⁷ [135-136]
*Vîrânî'yem hakîkatten Ali'nin âl-i râhunda*⁸⁸ [137]
*Bu Vîrân Abdâl garîb eyler niyâz âşıklara*⁸⁹ [138-139]
Vîrânî Dervîş'e eyle inâyet [139-141]
*Ey Vîrânî işte Fazlu'llâh'ı bilmez kandedir*⁹⁰ [141-142]
*Bu Vîrân Abdal fakîre bende fermânın senin*⁹¹ [142-144]
Ey Vîrânî bu nasihat sendendir yakîn [144-145]
Vîrân Abdal bu ne havf-i hatâdır [146]
Vîrânî ilm-i elifin rumûzun açma nâdâna [149-150]
*Vîrânî ruhuna her dem gidâdur*⁹² [150-153]
*Vîrânî'yem Ali'dir evvel âhir*⁹³ [153-155]

Yeminî

*Yeminî derdimende kıl inâyet*⁹⁴ [71]

⁷⁸ Şiirin benzer metinleri için bk. (Baygöl, 1999, 416; Mesci, 2010, 256; Yeşilmurat Şalçı, 2011, 48; Yörükân, 2017, 197)

⁷⁹ Şiirin benzer metni için bk. (Öztosun, 2001, 215)

⁸⁰ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 233; Vaktidolu, 1998b, 148)

⁸¹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 34; Özmen, 1998, 2/443; Vaktidolu, 1998b, 88)

⁸² Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 142; Vaktidolu, 1998b, 111)

⁸³ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 155; Vaktidolu, 1998b, 114)

⁸⁴ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 37; Özmen, 1998, 2/444; Ulusoy, 1974, 127; Vaktidolu, 1998b, 188)

⁸⁵ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 76; Vaktidolu, 1998b, 94)

⁸⁶ Şiirin benzer metinleri için bk. (Baygöl, 1999, 406; Bayrı, 1959, 232; Erdal - Yılmaz, 2018, 132; Küçükklılıç, 2016, 1028; Vaktidolu, 1998b, 254)

⁸⁷ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 44; Vaktidolu, 1998b, 190)

⁸⁸ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 160; Vaktidolu, 1998b, 246)

⁸⁹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 183; Vaktidolu, 1998b, 224)

⁹⁰ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 228; Küçükklılıç, 2016, 1030; Vaktidolu, 1998b, 180)

⁹¹ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 93; Ulusoy, 1974, 132; Vaktidolu, 1998b, 20)

⁹² Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 224; Vaktidolu, 1998b, 144)

⁹³ Şiirin benzer metinleri için bk. (Bayrı, 1959, 141; Vaktidolu, 1998b, 110)

⁹⁴ Şiirin benzer metinleri için bk. (Ergun, 2017, 95; Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/519; Özmen, 1998, 2/37; Ulusoy, 1974, 80)

Zekâî⁹⁵

Zekâî bendegânın dergâhında abd-i kemterdir⁹⁶ [48-49]

Ek-2: Seçilmiş Şiirler

-1-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Mecnûn'um aşkın elinden âşık-ı rüsvâyâ bak

Boynuna zencîr takmış başdaki sevdâyâ bak

Vâ'iz eydür sevme dilber bakma hûblar yüzüne

Sen anın kavline bakma sûret-i zîbâyâ bak

Dilberâ aşkın şarâbın kim ki içti cânile

Oldu tecrîd-i kalender gezdiği sahrâyâ bak

Zâhidin sücûdu dâ'im bir kara dîvâredir

Âşık isen ey gönül mâh-ı melek-sîmâyâ bak

ALİyâ bakma cihânın ziynet-i esbâbına

Sâki-i Kevser-alîde mevc uran deryâyâ bak [s. 6]

-2-

Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

Ey gönül gel şâm erişdi taze mi bedr-aya bak

Taklidin tahkîke dönder halvet-i sahrâyâ bak

Açtı rüzgârı sefinem dalgalar mevc eyledi

Kabzan ol ummâna yasla şiddet-i deryâyâ bak

Rûz-i kıyâmet gününde görülp cümle hesâb

Herkesin cürmüne nisbet nârıyla eyler azâb

“Küllü men aleyhâ fân”dır demedi mi dört kitâb

Neler geldi neler gitti bu çürük dünyâyâ bak

Terk edüp her mâsivâyı Hazret-i Rahmân'a uy

Şâh-ı dünyâ Şâh-ı ukbâ hem Şefî'sultâna uy

Farz [u] vâcib bildiren dillerdeki Kur'ân'a uy

Neler halk etmiş bizim-çün ol ganî Mevlâ'ya bak

⁹⁵ Zekâî hakkında bilgi için bk. (Karadeniz - Akbulut, 2016, 8/647)

⁹⁶ Şiirin benzer metinleri için bk. (Demir, 2016, 754; Erdal - Yılmaz, 2018, 137)

*Tıfl-ı ebced-hân iken ver bu dili sen mektebe
Boşlasın gel buncılayın bakma hiçbir meşrebe
Ehl-i sünnet ve'l-cemâat birle bağlan mezhebe
Cehd ile makbûl olasın bir dahi evlâya bak*

*Ey gedâ şurbı neydersin mâl-ı devlet isteme
Sâhib ol **SÂDİK** pirine başka himmet isteme ⁹⁷
Fahr-ı âlemden ziyâde zerre şefkat isteme
İsmi koyma dilinden vird için Esmâ'ya bak [s. 7-8]*

-3-

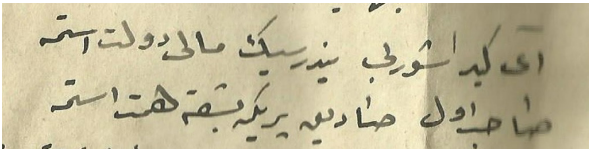
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

*Kâf ile nûndan Hudâ âlemleri var eyledi
Kenz-i mahfî hikmetullah sırrın izhâr eyledi
Bir ulu melek iken kör oldu Şeytânü'r-racîm
Hazret-i Adem'e secde kılmaya âr eyledi*

*Zebûr'u Dâvud'a verdi hak oldu zât-ı kadîm
İncil'i İsâ'ya verdi eyledi anı kelîm
Tevrat'ı Mûsâ'ya verdi Ahmed'e Furkân azîm
Cümleden efdal yarattı kendüye yâr eyledi*

*Müstecâb etti duâsın Nuh tûfânı ol zamân
Balığın karnında Yûnus görmedi kırk gün ziyân
Attı Nemrûd mancınıktan virmedi hergiz aman
Yakmadı İbrâhim Halîl nârı güzlâr eyledi*

*Ey **NİHÂNÎ** yigrek oldur Zü'l-celâle kıl zikir
Mecnûn'a Leylâ'yı verdi Mevlâ'ya günde çok şükür
Ki derûn-i deryâ-yı hikmet ayrılmaz akıl fikir
Ferhad küligini çaldı taşlara kâr eyledi [s. 13-14]*



97

Bu şiirin son bendinin ilk iki dizesi *VŞM*'de bu şekildedir. Şiirin "Sâdik"a mı yoksa "Gedâ" isminde başka bir ozana mı ait olduğu konusunda tereddütte kalmıştır. İlk dizenin ikinci sözcüğünün yazılışından dolayı gedâ olmama ihtimali de vardır, fakat mecmua sahibinin hata payı da hesaba katılmıştır. "Ey" kısmının üstünün çizili olması bizi mahlas konusunda şüpheye düşürmektedir. Ayrıca Sâdik mahlaslı ozanların şiirlerinin yer aldığı kaynakların hiçbirinde bu şiire rastlanmamış olması şüphemizi pekiştirmiştir. Şiirin bu kısmının "*Ey Gedâ şurbı neydersin mâl-ı devlet isteme / Sâhib ol sâdik pirine başka himmet isteme*" şeklinde olma ihtimalini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

-4-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

*Âhikim mihrinde yokdur zerre denlü rağbetim
Şimdi benden yüz çevirmiş âfitâb-ı devletim
Bağrı yuka bir garîbim sevdiğim kıyma bana
Ateş-i hicrâna yoktur zerre denlü tâkatim*

*Bûm-veş her dem bekleyip vîrâneye baktığım
Cûşa gelip heft deryâ gibi taşıp aktığım
Kimse bilmez sâkiyâ bezm-i gamındır çektiğim
İçmeyen aşkın şarâbın anlamaz keyfiyetim*

*Aklım aldı zâyi' kıldı serv-i kazâlı[...] beni
Şekl-i Mecnûn olmuşam ben eglemez çöller beni
Ben bu sevdâya düşeli söyleşir eller beni
Çok zamandır halk içinde dâsitân-ı ibretim*

*Kaç başım var âlem içre emrine râm olmaya
Cânıyla bel bağlayıp hükmüne fermân olmaya
Çıksın ol cân ki kaçan yoluna kurbân olmaya
Âlem içre yok mu şâhım zerre denlü gayretim*

*Ey ÂŞIKÎ hicr elinden nice bir âh eyleyem
Derdime hem-dem bulunmaz sırrım ana söyleyem
Kûh-ı aşka bel bağlayıp çâr-ı nâçâr neyleyem
Ferhad'ım Şirin için dağları delmek niyyetim [s. 14-15]*

-5-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

*Dilberâ kıl merhamet şeydâ gönül gamlanmasın
Hâtırım eyle tesellâ dîdemiz nemlenmesin
Hiç ne mümkündür efendim gül cemâlin görmeye
Bülbül-i şeydâ senin sâyende sersemlemesin
Âyât-ı ümmü'l-kitâb vechindedir aynel-yakîn
Bağ-ı hüsnün seyredenler oldu ateşten emîn
Sen Süleymân-ı zamânsın ey cemâl-i nûr-i ayn
Vaslına mahrem olan dil nice hatemlenmesin*

*Hâlik-i kevneyn âlem-i ibtidâdan intihâ
Sen sana mâyl iken hiç yoğidi bu macerâ
Gül gülistan-ı cemâlerinden rakîb-i [...] şehâ(?)
Bağ-ı cennet kâfire bâri müyesserlenmesin*

*Ateş-i hicrâna yakma âşık-ı şermendeni
Sâye-veş yerlere çalma bu karîb efkendeni
Gel visâlınden cüdâ kılma bu **NAZMÎ** bendeni
Pâdişâhum âlem içre adımız kemlenmesin [s. 16-17]*

-6-

*Kınaman serime bir sevdâ geldi
Zaîf cânım cesetimden bezgindir
Yâri görmeyeli günüm yıl geçer
Ay dolandır her saatim yüz gündür*

*Dost misâlin gelmemiştir cihâna
Kaşların lâm elif benzer kemâna
Mey içmiştir elâ gözler mestâne
Serhoş olmuş dîdeleri süzgündür*

*Dîbâlar giyinmiş elmas [i]rengi
Siyah al yanaklar kılıyor cengi
Gayet yorgun gelmiş bakışı bengi
Avcı koğmuş ceran gibi tezgindir
Yiyemedim bağçesinin nârını
Sarf eyledim elden olan varımı
Hayli zamân görmemişim yârimi
Anın için o yâr benden ezgindir*

***NEVRUZ** der görmedim çeşm-i mestimi
Kara toprak bürümeden üstümü
Kimler ağlatmıştır benim dostumu
Güzü yaşlı zülüfleri bozgundur [s. 22-23]*

-7-

*Gerçek evliyâsın seni bilmişem
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali*

*Kerâmetin mu'cizâtın görmüşem
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali*

*Kimin o cümle kuş edip uçuran
Kimisini kul köprüden geçiren
Kimisine âb-ı kevser içiren
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali*

*Hem seni seveni sevsin yârisin
Dünyâ fânî ahret bâkî şârisin
İki cihân serveri settârisin
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali*

*Ay Ali'dir gün Muhammed zâtında
Hikmetinden su'âl olmaz bātında
Kerâmeti belli mu'cizâtında
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali*

***EDNĀ** der ki seni görmek murâdım
Bin bir ismin vardır Haydar'dır adın
Mihir-i muhabbette bal verir dâdın
Yâ Ali sensin ki sensin yâ Ali [s.31-33]*

-8-

*Şu karşıkı karlı dağın ardında
Kaşı mihrâb saçı sünbül yârim var
Kalbi Kur'ân dili temiz gez Allah
Ayrılah bülbül gibi zârım var*

*Dost gönüle yakın menzirim yırak
Fîrâka dayanmaz yanıktır yürek
Gönülden bilmeye sâdik dost gerek
Koygun yanar şu sînemde nârın var*

*Lâle sünbül gülü reyhân kokuşlum
Küheylân at biner inbiz nakışlum
Ar[ı]slan pençeli şâhin bakışlum
Celâl-i Feyzullah bir de hûrim var*

*Hamdülillah vardım yüzümü sürdüm
Şükr olsun maksûda murâda erdim.
Hasretin çekerken aradım buldum.
Hacım Sultan gibi gürbüz erim var*

BUDALA gurbette artıyor âhım
*Ali oldu [...] âlemde şâhım
Seyyid 'Ali postunda gül yüzlü şâhım
Şeş cihette nazar ider pîrim var [s. 33-34]*

-9-

Evvel bir tufan kopunca
Eserinde yelde idim
Mansûr âlemi atınca
Seçilmez bir halde idim

Albıs(?) öldü de dirildi
Yedi bin kefin sarıldı
Âdem cennetten sürüldü
Arı ile balda idim

Hamza nefsi haklayınca
Pehlül-i evrân bekleyince
Âdem gelip yoklayınca
Kırklar ilen külde idim

Ca'fer katarın yederken
Muhammed semâ' iderken
Sultan deveyi güderken
Kırklar ile gölde idim

Öküze yükçü deyince
Deryaya balık koyunca
Ağaca meyvâ deyince
Bir elmacık dalda idim

*Gökten dört kitâb inince
Ali 'ye nazar kılınca*

*Hevâric dine dönünce
Zülfikârım elde idim*

*Havâricle dönüşünce
Mûsâ Hakk'a danışınca
Tanrı ile konuşunca
Yarılarda kılta idim*

*Havâric dîne dönünce
Cümlesin yel sürünce
Yeniden bünyâd kurunca
Fermân idim elde idim*

*Yakub yaman zârı kıldı
Yusuf'u kuyuda buldu
Yine bühtân kurda oldu
Bâzîrgânım yolda idim*

*Bâzîrgân yükün tutunca
Taşıyla gevher satınca
Hû deyüp Hızır yetince
Satılarda kulda idim*

EKSİKLİ'm der nurdan oldum
Evveli bu kârdan oldum
Gayb ile sırdan geldim
Bir budala şalda idim [s. 39-40]

-10-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

*Hamdülillah yine erdi me'âl-i cândır bu mâh
Ehl-i aşka işret içre tâze pür-hâmdır bu mâh
Keşf-i rahmet ibtidâsı kesr-i in'âmdır bu mâh
Peyk ile vahy olduğu ol savm-ı âdemdir bu mâh
Halk-ı âlem üzre bir hoş nûr-i a'zamdır bu mâh
Mü'mînîn [ü] mü'mînât mâh-ı matemdir bu mâh*

Verdi pertevin cihâna doğdu ol mâh-ı cedîd
 Pür-ziyâsın artırır gittikçe envâr-ı saîd
 Bu mübârek ayda kılmıştır ihânet ol Yezîd
 Kerbelâ'da ol Hasan ile Hüseyin oldu şehîd
 Halk-ı âlem üzre bir hoş nûr-i a'zamdır bu mâh
 Mü'minîn mü'minât mâh-ı matemdir bu mâh

Hem muharremdir müsemmâ hemdahi âşûredir
 Mâh yüzünde iştiyâkım yüz menâ-yı nûradır
 Ehl-i 'aşka letâfet hem dâr-ı Mansûradır
 Cânib-i Hak feyz-i mutlak kullara mağfüredir
 Halk-ı âlem üzre bir hoş nûr-i a'zamdır bu mâh
 Mü'minîn mü'minât mâh-ı matemdir bu mâh

Bunda işret hem hatâdır hem riyâdır 'aşîka
 Gam-sezâdır nân-ı ni'met dîn yolunda sâdîka
 Kıydı evlâd-ı Resûl'a ol Yezîd-i bed-likâ
 'Aksi şöhretler eden kâfir-i bî-dîn mutlakâ
 Halk-ı âlem üzre bir hoş nûr-i a'zamdır bu mâh
 Mü'minîn mü'minât mâh-ı matemdir bu mâh

Ey **KUSÛRÎ** 'aşk yolunda içtigim pür câm benim
 Dost yolunda gice gündüz giydigim mâtem benim
 Nice derd kor bu derûnum içre ol hâtem benim
 Her kaçan erse Muharrem bin belâ-yı gam benim
 Halk-ı âlem üzre bir hoş nûr-i a'zamdır bu mâh
 Mü'minîn mü'minâta mâh-ı matemdir bu mâh [s. 50-51]

-11-

Azrâil cân almaya gelince
 Hikmetler sâhibi Ali sen yetiş
 Kısmet olup ten toprağa düşünce
 Kudretler sâhibi Ali sen yetiş

Münkir nekir iki melek türâbı
 Su'âl ider türlü türlü hesâbı
 Korkutur cânımı kabrin 'azâbı
 Rahmetler sâhibi Ali sen yetiş

Yetmiş kez kulunun kalbin yoklayan
Ayıpları setr eyleyip saklayan
Horasan'da doğup Rum['u] bekleyen
Meded Hacı Bektaş Velî sen yetiş

Din aşkına gazâ kılan Haydar'da
Sağdan sona bitilerim defterde
Hidâyet umarım rûz-i mahşerde
Göster bize doğru râhı sen yetiş

Şerîat tarîkat ikisi birdir
Ma'rifet hakikat bir gizli sırdır
Zâhirdir bâtındır evvel âhirdir
Kadîm üstâz olan ulu sen yetiş

Meded senden meded şâh-ı şefâ'at
Dergâhından umageldim inâyet
NOKSANÎ günâhım çoktur begâyet
Eyvallahım sana belî sen yetiş [s. 51-53]

-12-

Hamdülillah irdi Hakk'ın ihsânı
Ehl-i iman olan nurketti bizi
Tâ ezel ervahta kulun noksanı
Nehy-i münkir olan terk etti bizi

Yüküm tuttum la'l ü gevher dürrilen
Evliyâ erkâmı indi sırrilen
Şâh katarı doldu gerçek erilen
Muhabbet gölüne gark etti bizi

Üç ferîşteh kopdu Horasan pîrden
İkisi zâhirde birisi sırrdan
Sekiz beşden çıkdı beş oldu birden
Ârifler dinleyip fark etti bizi

Yel hevâyı gezer su Hakk'ı buldu
Ateş ile toprak Cibril'e geldi
Hazret-i Âdem'i Harran'a saldı
Atamız çift koşup herk etti bizi

Evvel insan idim hayvan degildim
Koyun olup çok sürüde yayıldım
SÂDİK dir şükr olsun kalıbım buldum
Evliya yoluna sarf etti bizi [s. 56-57]

-13-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

*Kârbân-ı cünd-i aşkın seyr-i Hak'dan başıyuz
Dest-i Haydar'dan şarâb-ı Kevser'in ayyâşiyuz
Şâh-ı âşkuz dergâh-ı âl-i abâ ferrâşiyuz
Biz gürûh-ı sultân-ı dehrüz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşiyuz*

*Fâriğiz dünyâ vü mâfihâya rağbet itmeden
Geçmişüz havf-i ricâlden dehre minnet etmeden
Kevn-i seyrândır garaz azm-i siyahat etmeden
Biz gürûh-ı sultân-ı dehrüz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşiyuz*

*Gevher-i kân-ı rumûz-i "alleme'l-esmâ" biziz
Hem tecelli-gâh-ı hakkı kim Tûr'da Mûsâ biziz
Merdi-i cân-neşha-i rûh eyleyen Îsâ biziz
Biz gürûh-ı sultân-ı dehrüz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşiyuz*

*Mest olup câm-ı ezelden târı oldu hûşumuz
Dîdemiz hakkı görür hakkı işidir gûşumuz
Guşumuzda cümle âlem halka-i menkûşumuz
Biz gürûh-ı sultân-ı dehrüz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşiyuz*

*Ey SELÂMÎ bir nazarla huntayı ahcâr eden
Münkire da'vâ-yı Hakk'ı taşlara ikrâr eden
Azm-i râha himmet ile merkebin dîvâr eden
Biz gürûh-ı sultân-ı dehrüz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine azm idenin yoldaşiyuz [s. 57-58]*

-14-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'iün

*Ey dilâ ma'nâ yüzünden defter-i esrârı bil
Kıl tefekkür âlem içre yârı bil ağyârı bil
Serseri gezme cihânda ol Ganî Settârı bil
Sahrâ-yı heyhat içinde çarhı bil devvârı bil
Gel Muhammed Mustafâ'yı Haydar-ı Kerrâr'ı bil
Yek nazar kıl Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr'ı bil*

*Evvelâ ma'nâ yüzünden söylenen güftâra bak
"Kable mûtû ente mûtû" Hayy olan esrâra bak
Cânı ver cânâna cândan sıdk ile pâzâra bak
Dâm-ı berzahdan ba'id ol derdine bir çâre bak
Eyzan*

*Aşka lâyıık olmak istersen bu dem irfâna gel
Hâsılı Hak râhı oldur zümre-i merdâna gel
Cân veren cânâna cândan cümleten vîrâna gel
Nâ-halef ömrün geçirme gel beri divâna gel
Eyzan*

*Kenz-i Hakk'ın gevheridir bu sözüm burhân sana
Gûşune mengüş edin n'idem budur el-ân sana
Bu kafâs tebdil olursa hâk ile yârân sana
Kaddin dâl eyleyip işler ider devrân sana
Eyzan*

*Cümle eşyâ emr-i künden ne ki var bünyâd olan
Heft harf üzre binâsı cümleten âbâd olan
Dağı deldi aşk ucunden Şirin'e Ferhâd olan
Hakk'a vâsıl olmak istersen budur irşâd olan
Eyzan*

*Na'ra-i ahd ile her demde illâmız budur
Kûhu meskân eyleyen Mecnun'a Leylâmız budur
İsteriz dîdâr-ı vech-i arş-ı âlâmız budur
Zâhidâ inkârı terk et nokta-i bâmız budur
Eyzan*

Evvelâ bâb-ı şeriat içre Ahmed âşikâr
 Ol tarîkatte Ali'dir bil anı Düldül-süvâr
 Hem vasî-i Hacı Bektaş pîrim oldu nâm-dâr
 Ey **TÜRÂBÎ** bunları bilmek imiş âlemde kâr
 Eyzan

[s. 64-66]

-15-

Gel beri Ahmed'im mihr-i muhabbet
 Muhabbet yaylasın yaylayan kimdir
 Kırklar meydanında ol nâzik kamet
 Bir kat[i]resinden toylayan kimdir

O nedir ki şâr içinde şâr idi
 O nedir ki yârine tiz vâr idi
 O nedir ki her geleni yer idi
 Sakın deyü nidâ eyleyen kimdir
 O nedir ki kış gelmiyor yurduna
 O nedir ki düşmüş ahret derdine
 O nedir ki al dakmış çarh gerdûna
 Âh u feryâd edüp ağlayan kimdir

SEFİL ALİ der ki ey Âşık Ahmed
 Bilmezsen söyleyem olmasın zahmet
 O nedir ki verdin itdi rahmet
 Hak kapusun küşâd eyleyen kimdir [s. 94-95]

-16-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafâ devrânıdır
 Meşreb-i şâh-ı velâyet Murtazâ devrânıdır

Hikmetullâh her taraftan sırrı şâh etdi zuhûr
 Şâh Hasan Şâh Hüseyin Kerbelâ devrânıdır
 Tâlib ol Zeyne'l-abâ'ya Bakır'a İhlâs ile
 Ca'feri Kâzım Ali Mûsâ Rızâ devrânıdır

Şâh Takî vü bâ Nakî'dir hâkim-i hükm-i cihân
 Askerî sâhib-zamân âl-i abâ devrânıdır

*Sohbet-i irfâna irmez her hasîs-i bî-haber
Bunda sığmaz nâşîler bu âşinâ devrânıdır*

*Zâhidin ref'oldu zühdü kalmadı gayrı demi
Lâ-cerem sıdk-ı safâ mihr-i vefâ devrânıdır*

*Geçdi hükm-i devr-i Mervân geldi Ümrân leşkeri
Ey **KALENDER** secde kıl ki evliyâ devramıdır [s. 123-124]*

-17-

*Cihân mülkünü var iden Hudâ'dır
Anın zikri kamu derde devâdır
Hakk'ı bir bilmeyen Hak'dan cüdâdır
Münezzeh zâtı nûr-i Mustafâ'dır
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır*

*Hasan hulk-i rızâ nûr-i İlâhî
Hüseyn-i Kerbelâ dîn mihr-i mâhı
Ne denlü vâr ise mü'min gümâhı(?)
İmâm Zeyne'l-abâdır pâdişâhı
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır*

*Habîb-i Ekrem'in nesl-i mükerrem
İmâm Mûsâ Kâzım şâh-ı a'zam
Ali Mûsâ Rızâ nâmın her dem
Dilinde koyma tâ görmeyesin gam
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır*

*Takî'dir ehl-i takvâ-yı pîşvâsı
Nakî'dir Hak tarîkin reh-nümâsı
Hasan el-Askerî dertlü devâsı
Muhammed neslinin cânım fedâsı
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır*

*Muhammed Mehdî çekse Zülfikâr'ı
Önünde bende olsam bir gubârı
Zelil olsa Yezîdiler tâc-dârı
Erişsin ölmeden ol güne bâri
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır*

*Bu gün SEYYİD NİZAMOĞLU Hudâ'dan
Temennâmız budur hem Mustafâ'dan
Erenler yâd edip dahi duâdan
Ki hiç ayrılmayam âl-i abâdan
Resûlullâh imâm-ı enbiyâdır
Ali serdâr-ı şâh-ı evliyâdır [160-162]*

-18-

*Sanma ey zâhid bizi billâhi nâdânileriz
Kendi vechin anlamış fi'l-cümle meydânileriz
Almazız har-mühreyi zîrâ ki dürdânileriz
Dürr-i meknûn isteriz biz bahr-i ummânileriz
Zikrim budur dilimde tâ haşr olunca her gâh
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

*Bâkır denildi gerçi ol kadr-i âl-i şâna
Kimyâdır izi tozu vermem iki cihâna
Zikr et derûn-i dilden bu ismi bî-nihâna
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

*Ey reh-nümâ-yı âdem ey reh-nümeyn-i rehber
Ol muktedâ-yı âlem yani İmâm-ı Ca'fer
Etti tarik-i Hakk'ı billâhi "kün"den izhâr
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

*Mûsâ-yı Kâzım ol Şâh-ı mahlûk-i sun'-i Mevlâ
Erendi hâk-i pâya tâc-ı sırr-ı evliyâ
Oku dilinde dâ'im budur usûl-i esmâ
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

*İlm-i ulûma âlim Mûsâ er-Rızâ imâmım
Kıldın fedâ yoluna cân-ı dil ile cânım
Budur derûn-i dilde zikrettiği zebânım
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

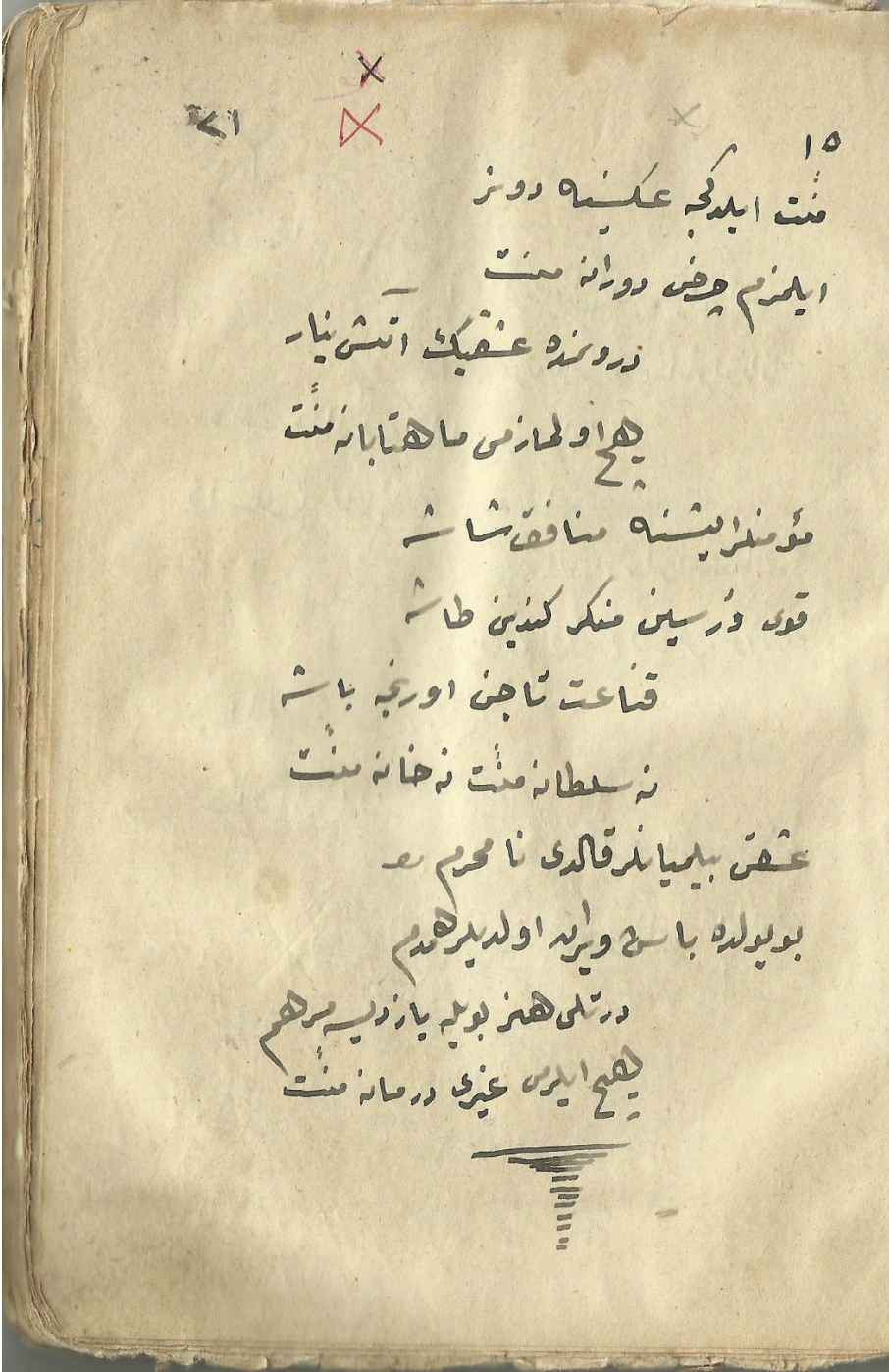
*Serdâr-ı müttakîler Muhammed-i Tâkî'dir
Envâr-ı dîde-i dil âl-i abâ Nakî'dir
Bu virdi koyma dilden her rûz u şeb oku der
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

*Ser Asker-i şerî'at sultân-ı merd-i meydân
Muhammed ibn-i Ali dest-gîri bize kân
Etme sakın ferâmûş bu virdi ey suhan-dân
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

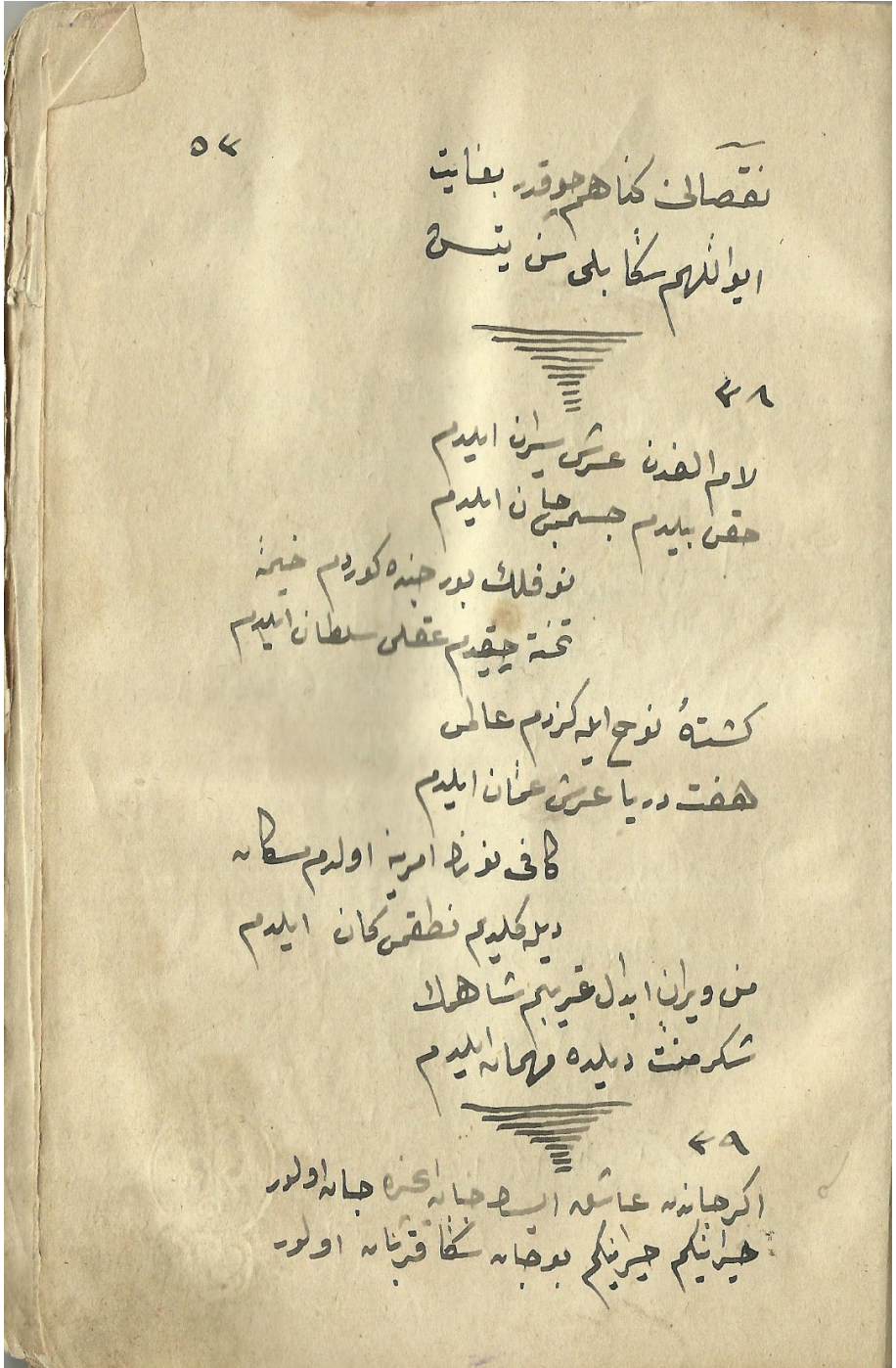
*Destinde seyfi katı Mehdi erişe bir gün
A'dâyı âl-i Ahmed ola kamu ser-nigûn
Gönlümde ve dilimde bûd-i kelâm-ı mevzûn
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali*

SEYFÎ derûn-i dilden eyle Yezîd'e la'net
Ger bulmak ister isen ceddin katında izzet
Ben bunu etdim idrâk tâc-ı sırr-ı sa'âdet
Yâ Muhammed Mustafâ yâ Murtazâ yâ Ali [s. 162-165]

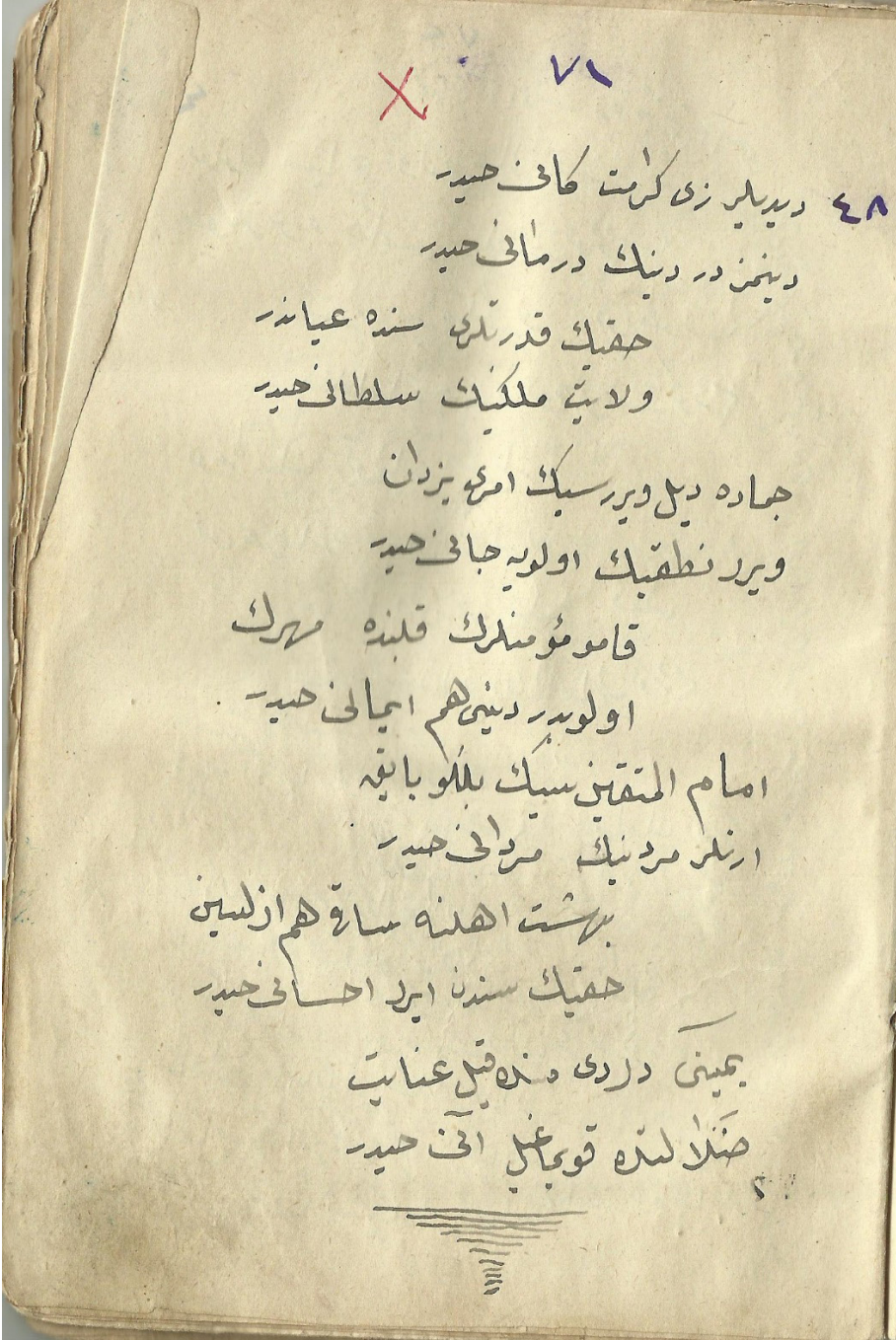
Şekil 1: Veli Şahin Mecmuasından Bazı Sayfalar



Şekil 1.1.: VŞM Sayfa 21



Şekil 1.2.: VŞM Sayfa 53



Şekil 1.3.: VŞM Sayfa 71